

Pregled nekaterih pomembnejših kazalnikov v letošnjem poslovanju

Pred zaključkom prvega polletja 1973

Prva polovica poslovnega leta se je že iztekla, zato ne bo odveč, če bralce seznanimo z nekaterimi pomembnejšimi kazalniki poslovanja po pretečenih 5 mesecih, ki so trenutno že znani. Na osnovi zbranega gradiva bomo laliko istočasno tudi vsaj približno ocenili poslovni uspeh posameznih temeljnih organizacij združenega dela (TOZD) in podjetja kot celote za letošnje prvo polletje. Doseženi rezultati so za podjetje ugodni, kot tudi za večino TOZD, kar pa naj sicer bralci presodijo sami iz podatkov, ki slede.

Vrednost do konca maja dosežene realizacije znaša 251.002.934 din, kar predstavlja 43 odstotkov letnega plana, ki je bil sprejet v višini 583.536.000 din. Sprejete planske obveznosti glede izvrševanja realizacije so dosežene in presežene pri skoraj vseh TOZD, razen v Tovarni elektronaprav, Tovarni instalacijske opreme v Idriji in Centralni orodjarni. Dosežena vrednost proizvodnje in montažnih del, primerjana z istim obdobjem preteklega leta, pa je presežena za 44.558.390 din ali za 22,3 odstotka. Višjo realizacijo od lanske so dosegle vse TOZD, razen Tovarne elektronaprav, ki zaostaja za lanskim 5-mesečnim dosežkom za 15,5 % ali za 3.504.895 din. Izvršitev plana realizacije po posameznih TOZD je razvidna (v tisočih din) iz tabele 1.

Od skupno dosežene vrednosti odpade na eksterno realizacijo 221.171.201 din ali 88,12 %, ostanek 29.831.733 din ali 11,88 % pa je interna realizacija, dosežena med posameznimi TOZD. Razmerje med eksterno in interno realizacijo, primerjano z istim obdobjem preteklega leta, je ostalo nespremenjeno.

Pomembno postavko v doseženi realizaciji predstavlja vrednost izvoza, ki znaša 19.581.518 din, kar predstavlja 7,8 odstotka celotne realizacije podjetja. Dosežena letošnja vrednost izvoza je za 47,94 % višja,

kot v 5 mesecih preteklega leta. Povečana vrednost je predvsem posledica devalvacije dinarja, v manjši meri pa je na doseženi porast vplival večji fizični obseg izvoza.

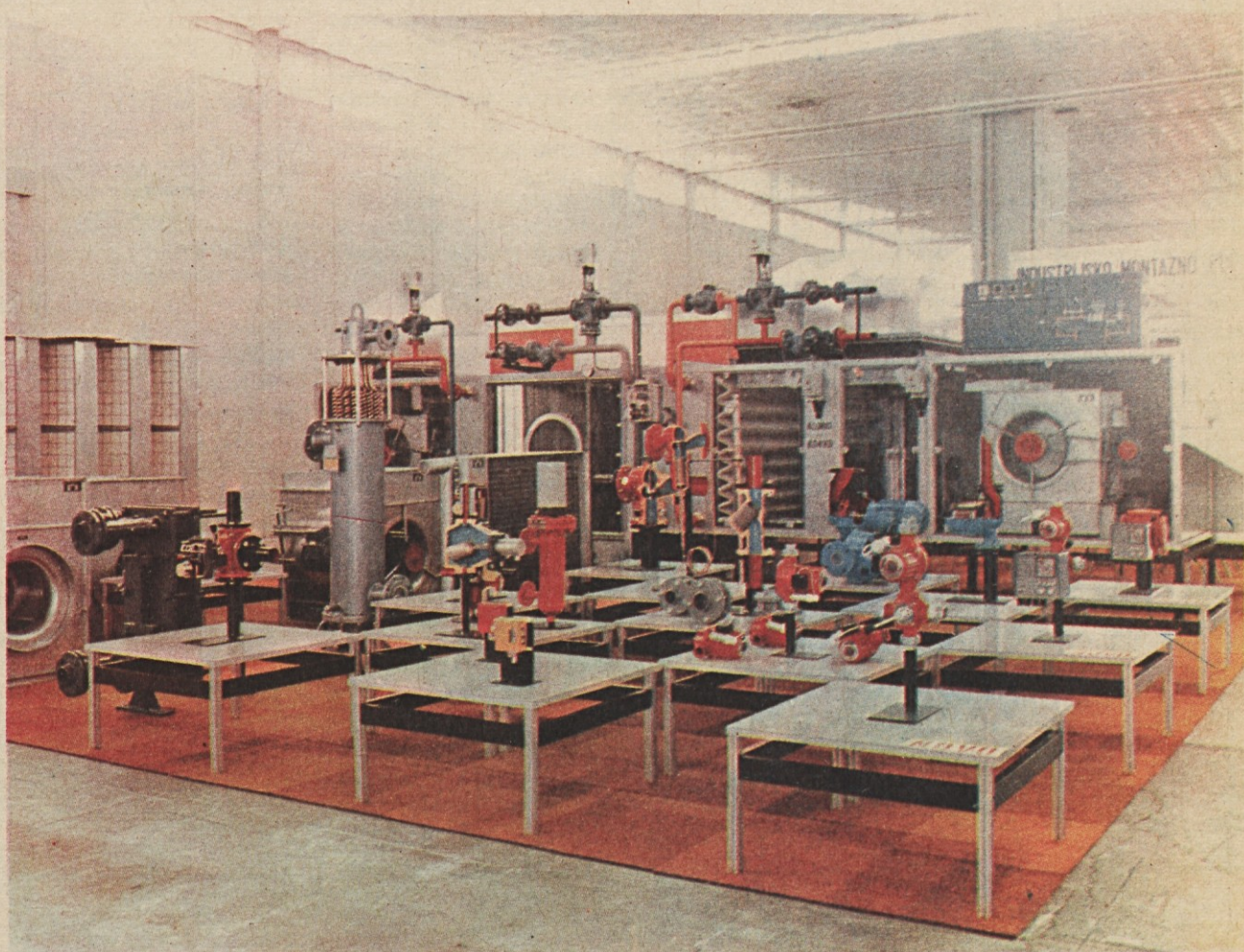
Pomembno za podjetje pa je dejstvo, da se je blagovni izvoz, primerjan z lanskim 5-mesečnim obdobjem, povečal za 129,5 %, dočim se je vrednost del investicijske

dejavnosti v inozemstvu povečala le za 8,6 odstotka.

Analiza izvrševanja plana realizacije po posameznih mesecih od januarja do konca maja kaže rahlo tendenco padanja, saj se rezultati mesečno slabšajo pri vseh TOZD. Vso pozornost pa je v bodoče potrebno posvetiti Tovarni elektronaprav, ki bo sedanji zaostanek v doseganju plana

zelo težko nadoknadila do konca leta, zlasti še, ob dejstvu, da je število dejansko zaposlenih delavcev večje od planiranega in da so občutno prekoračene tudi vrednosti planiranih zalog. Precej kritično je še vedno tudi stanje v Tovarni instalacijske opreme v Idriji, ki pa bo zaostanek v doseganju

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naš razstavni prostor na INTERKLIMI – 73, v ozadju prikaz delujočega klimata; poročili z razstave objavljamo na 8. in 9. strani

Pred zaključkom prvega polletja 1973

(Nadaljevanje s 1. strani)

realizacije, ki je nastal januarja, verjetno do konca leta nadoknadila in tako svojo planirano obveznost izpolnila.

V preteklem 5-mesečnem obdobju je bilo pri podjetju zaposleno povprečno me-

prvih 5 mesecih pa je bilo od tega števila dejansko opravljeno 2.509.059 ur ali 39,62 % letnega plana. Če upoštevamo, da je znašala vrednost dosežene 5-mesečne realizacije 43,01 % letnega plana, za opravljeno delo pa je bilo porabljeno le 39,62 % letno planiranih

— TRATA 112,22
— Livar. Iv. gor. 111,71
— TIO Idrija 76,49
— Projekt. biro 118,17
— Avtopark 108,05
— Centr. orodjarna 24,04
— Zastopstvo A. L. 219,77
— Delo v inozem., zahod 1147,61
SKUPAJ IMP 108,56

Navedeni kazalniki nam istočasno povedo tudi, za koliko je produktivnost delavcev (merjena po vrednosti realizacije) večja ali manjša od planirane, seveda pod pogojem, da se pri tem izloči vpliv povečanja cen oziroma faktor inflacije.

Že uvodoma je bilo omejeno, da Tovarna elektro-
naprav, Tovarna instalcijske opreme Idrija in Centralna orodjarna niso izpolnile predvidene 5-mesečne planske naloge. Z navedenimi podatki je to ponovno potrjeno, pridružila pa se je k že omenjenim 3 TOZD še montažna dejavnost CKV Ljubljana, vendar moramo takoj povedati, da so vzrok temu stanju v tej TOZD neobračunana, pa že izvršena dela, zato bo v polletnem obračunu zagotovo ta negativni kazalnik odpravljen.

Razumljivo je, da morajo biti za uspešno poslovanje izpolnjeni tudi drugi pogoji, ki so s planom predvideni, predvsem glede višine stroškov, ki so nastali v zvezi z doseženo realizacijo in glede uporabe sredstev, ki so bila pri tem angažirana. Kljub temu, da teh podatkov za sedaj še nimamo na voljo, pa lahko trdimo, da so delavci svojo nalogo dobro opravili, kar je v polni meri že potrdil obračun za I. četrtletje tekočega leta. Zaradi tega lahko z optimizmom pričakujemo tudi zaključek poslovanja za I. polletje.

Za leto 1973 je po planu predvideno, da morajo biti skupno s prenosi pogodbениh del iz leta 1972 sklenjene pogodbe za dela v vrednosti 703.682 tisoč din.

Z izvršitvijo tega plana in ob pogoju, da bo plan realizacije 100-odstotno dosežen, bi bilo montažnim TOZD zagotovljeno delo še za 4 mesece, proizvodnim TOZD pa za 2 meseca v prihodnjem letu. Planirana obveznost je z ozirom na tržne razmere in konkurenco precej zahtevna, vendar jo posamezne TOZD uspešno izpolnjujejo, kar je razvidno iz naslednjega pregleda vrednosti sklenjenih pogodb do konca maja 1973 (v tisočih din)).

— CKV Ljubljana 109.177
— CKV Maribor 62.936
— CKV Koper 38.826
— Elektromontaža 126.893
— TEN 47.093
— TRATA 34.965
— Livar Iv. gor. 18.552
— TIO Idrija 12.491
— Projekt. biro 8.155
SKUPAJ IMP 459.088

Navedene vrednosti povedo, da so TOZD procentualno

SKUPAJ IMP 65,24
Po cenitvah so posamezne TOZD zasedene z delom vnaprej, upoštevajoč realizacijo, izvršeno v prvih 5 mesecih, takole:

(V MESECIH)
— CKV Ljubljana 4
— CKV Maribor 5
— CKV Koper 6
— Elektromontaža 8,5
— TEN 5,6
— TRATA 2
— Livarna 3,5
— TIO Idrija 1,6
— Projektivni biro 5,4

Očitno je, da so vse TOZD, razen Idrije, planirane obveznosti izpolnile, posebno pa se to odraža v montažni in projektivni dejavnosti. Kljub doseženemu zelo ugodnemu rezultatu pa je že opaziti delno stagnacijo pri prevzemanju montažnih del, saj je splošno znano, da so na vsem področju SFRJ investicije v upadanju. Trend upadanja investicijske dejavnosti pa se bo odrazil tudi v naši proizvodnji, saj je ta pretežno vezana na investicije in rekonstrukcije. V prihodnjih mesecih bo zaradi tega potrebno izbrati vse naše komercialne sposobnosti in si za bodoče leto po-

Tabela 1: (V tisočih din)

rozp	Letni plan	5mesečna izvršitev	Indeks
CKV - Ljubljana - skupaj	149.580	62.247	41,6
v tem - montaža	122.580	46.787	38,2
proizvodnja	27.000	15.460	57,3
CKV - Maribor - skupaj	77.976	35.349	45,3
v tem - mont. + proj.	73.000	32.714	44,8
- delo v NDR	4.976	2.635	53,0
CKV - Koper	40.000	18.456	46,1
Elektromontaža	106.280	51.363	48,3
TEN	60.000	19.113	31,9
TRATA	60.000	25.340	42,2
Livarna Iv. gorica	25.000	11.232	44,9
TIO Idrija	27.400	8.351	30,5
Projekt. biro	8.720	4.077	46,8
Avtopark	1.380	552	40,0
Centralna orodjarna	2.000	193	9,7
Zastopstvo Alfa Laval	3.400	2.997	88,2
Delo v inozem. - zahod	21.800	11.733	53,8
Skupaj IMP	583.536	251.003	43,0

sečno 3105 delavcev in 399 vajencev. Navedena zaposlitev je pri delavcih za 1,4 % manjša od planirane, pri vajencih pa za 8,7 %. Plan delovne sile pa bo po predvidevanjih dosežen že v prihodnjih 2 do 3 mesecih, zaradi sprejema izučenih vajencev v redno delovno razmerje in s sprejemom novih vajencev v uk.

Delavci so v pretečenih 5 mesecih izvršili skupno 2.509.059 učinkovitih delovnih ur ali 39,62 % letnega plana, ki znaša 66.332.800 ur. Pregled planiranih in izvršenih učinkovitih delovnih ur po posameznih TOZD je razviden iz tabele 2.

Iz dosedaj navedenih podatkov je razvidno, da je za planirano realizacijo predvidena poraba 6.332.8000 učinkovitih delovnih ur. V

efektivnih delovnih ur, potem lahko iz tega razmerja ugotovimo, da so planirana predvidevanja v doseganju realizacije glede na porabljeni delovni čas presežena za 88,56 %, kar je vsekakor dober rezultat. Doseženi uspeh, ocenjen po navedenem kriteriju, je ugoden za večino TOZD, saj je bila planirana realizacija v 5 mesecih procentualno dosežena po posameznih TOZD takole:

— CKV Ljubljana 103,53
od tega:
montaža 93,19
proizvodnja 152,82
— CKV Maribor 124,33
od tega:
montaža + proj. 123,96
delo v NDR 114,02
— CKV Koper 119,44
— Elektromontaža 112,47
— TEN 77,16

Tabela 2 - Planirane in izvršene učinkovite delovne ure

TOZD	Letni plan ur	izvršene ure I - V. 1973	Indeks
CKV Ljubljana - skupaj	1.343.147	539.857	40,19
v tem: - montaža	1.047.835	429.200	40,96
proizvodnja	295.312	110.657	37,47
CKV Maribor - skupaj	739.066	269.464	36,46
v tem: - montaža + proj.	716.452	258.963	36,15
delo v NDR	22.614	10.501	46,44
CKV - Koper	518.646	200.377	38,63
Elektromontaža	939.111	403.507	42,97
TEN	702.753	290.190	41,29
TRATA	641.652	241.482	37,63
Livarna Iv. gorica	354.322	142.495	40,22
TIO Idrija	416.258	165.870	39,85
Projekt. biro	183.546	72.606	39,56
Avtopark	30.302	11.220	37,03
Central. orodjarna	39.681	15.943	40,18
Zastopstvo Alfa-Laval	36.645	14.700	40,11
Delo v inozem. - zahod	387.671	141.348	36,46
Skupaj IMP	6.332.800	2.509.059	39,62

izvršile letni plan prodaje takole:
— CKV Ljubljana 56,78
— CKV Maribor 64,45
— CKV Koper 72,67
— Elektromontaža 89,41
— TEN 64,51
— TRATA 48,62
— Livarna Ivančna gor. 62,76
— TIO Idrija 38,24
— Projektivni biro 71,54

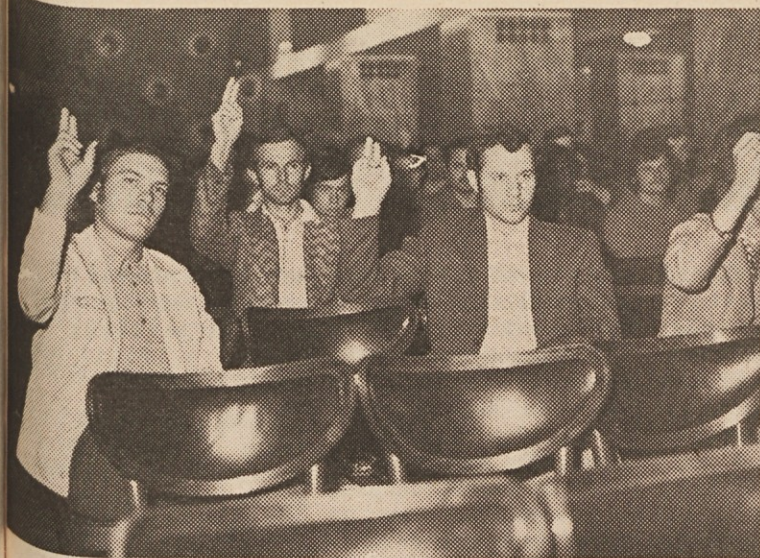
godbeno zagotoviti čimveč naročil oz. montažnih storitev.

Podjetje si je s svojim dolgotrajnim solidnim delom že utrdilo položaj na tržišču, zato tudi v bodoče ne smemo dopustiti, da bi se pridobile prednosti izgubili. Vsak delavec posebej mora zavedati svojih delovnih dolžnosti in jih s skrajno mero odgovornosti do sebe in podjetja dosledno izpolnjevati. Samo s kvalitetnim, cenanim in do dolžnosti rokov opravljenim delom bodo lahko uspešno poslovali novo ustanovljene temeljne organizacije združenega dela, kar je v sedanjem obdobju nova organizacijska oblika samoupravljanja.

ALEKSANDER REMEC

IMP GLASNIK izdaja delovna skupnost IMP - Industrijskega montažnega podjetja v Ljubljani. Izdaja mesečno v 3.600 izvodih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Titova 37. Ureja uredniški odbor:

ing. Ernest Blažon, Rudi Bukovac, mg. Miran Mihelič, Božidar Novšak (glavni in odgovorni urednik) in Jože Weiss. Tiska: Tiskarna ljudska pravica v Ljubljani.

Ustanovili smo 8 temeljnih organizacij združenega dela

V času od 7. do 14. junija so bili v vseh obratih zbori delovnih skupnosti, na katerih so člani kolektiva odločali o organiziranju temeljnih organizacij združenega dela. Priprave na zборе, kot tudi sam potek teh zborov je bil izvršen v skladu z novim zakonom o konstituiranju temeljnih organizacij združenega dela in njihovem vpisu v sodni register, ki je začel veljati v aprilu letos. Neposredno pred samimi zbori je bil v skladu z omenjenim za-

konom dopolnjen tudi osnutek samoupravnega sporazuma tako, da so v končnem tekstu odpadla še nekatera sporna oz. nejasna vprašanja, o katerih predhodno javna obravnava ni dala enotnih stališč.

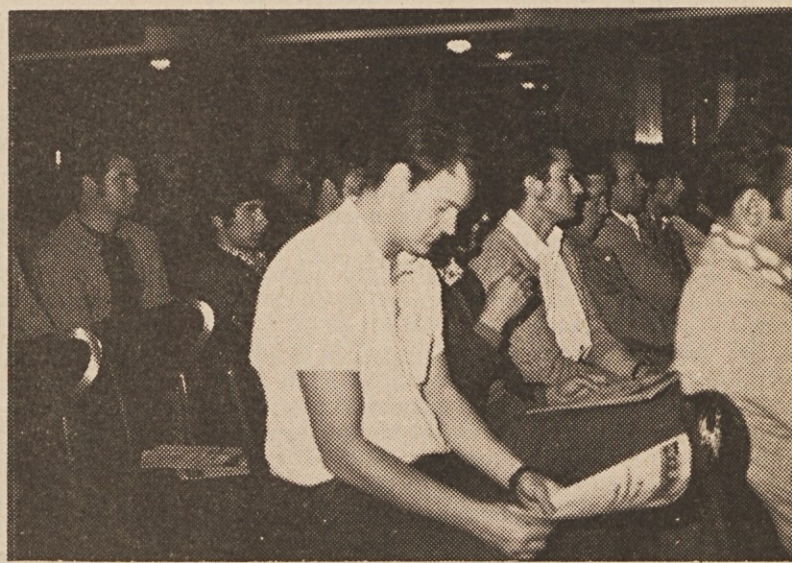
Zbori delovnih skupnosti so bili dobro obiskani in je bila povsod dosežena predpisana večina, ki je po zakonu potrebna za ustanovitev temeljne organizacije združenega dela. V bo-

doči samoupravni ureditvi, ki bo uveljavljena s predpisom samoupravnega sporazuma, bo v IMP združeno 8 TOZD in posebna enota skupnih strokovnih služb. Z dokončnim konstituiranjem bodo temeljne organizacije združenega dela pravne osebe, kar pomeni, da bodo nosilec vseh pravic in dolžnosti v skladu z Ustavo, zakonom in samoupravnim sporazumom o združevanju. Ko bodo skladno z navedenimi akti sprejeti v TOZD

in podjetju še statuti in sprememba v sistemu drugih splošni akti, bomo lahko ugotovili, da je dejansko nastopila bistvena delu.

Temeljne organizacije združenega dela v IMP:

- TOZD Ogrevanje – vodovod – klima, Ljubljana
- TOZD Projekt – montaža – inženiring, Maribor
- TOZD Projekt – montaža, Koper
- TOZD Elektromontaža, Ljubljana
- TOZD Tovarna regulacijskih armatur in aparatov, Ljubljana
- TOZD Tovarna elektronaprav, Ljubljana
- TOZD Tovarna instalcijske opreme, Idrija
- TOZD Livama, Ivančna gorica

Delo organov upravljanja in kolektivnih izvršilnih organov

V prejšnji številki „Glasnika“ smo objavili obširno poročilo o delu organov upravljanja v pretekli dobi. Konec maja in v juniju pa so se sestali na sejah samo nekateri obratni delavski sveti in odbor za gospodarjenje.

ELEKTROMONTAŽA

ODS je na seji obravnaval predlog komisije za družbeni standard in stanovanjske zadeve o dodelitvi stanovanjskih posojil. Odboril je posojila 37 članom kolektiva in tako razdelil 1.400.000 din razpoložljivih sredstev, ki se dodeli delavcem deloma v obliki združenega varčevanja in vezave pri banki, deloma v obliki neposrednega koriščenja. Ostanek 410.000 din iz letošnjih namenskih sredstev se oroči pri banki za nakup stanovanj; 200.000 dinarjev pa je namenjeno v sklad za socialno šibke člane kolektiva.

V nadaljnjem je obratni delavski svet ob praznovanju „Dneva mladosti“ odobril izplačilo nagrad nekaterim vajencem za njihovo pridnost in vestnost pri delu. Razdelil je 3.900 din 13 najboljšim vajencem; trem delavcem je odobril povračilo šolnine in plačilo računa za strokovno ekskurzijo na Obrtniški sejem v Münchnu.

TOVARNA ELEKTRONAPRAV

ODS je odobril izplačilo stanovanjskih posojil 15 članom kolektiva v skupni vsoti 170.000 din. Do 1. julija pa morajo predložiti zahtevano dokumentacijo. Iz ostalih razpoložljivih sredstev, ki jih po pravilniku letos ni mogoče razdeliti, se poravnajo obveznosti iz preteklega leta, deloma pa se oročijo pri banki kot vezana vloga za stanovanjsko izgradnjo v naslednjem letu. V nadaljnjem je ODS obravnaval samoupravni sporazum o združitvi sredstev za gradnjo in nakup stanovanj za socialno šibke in ga potrdil v predlagani obliki. Potrdil je tudi predlog o združevanju sredstev za gradnjo in nakup sta-

novanj za socialno šibke v predlagani višini.

Sprejel je prioriteto listo 6 socialno šibkih članov kolektiva, ki se predloži centralni komisiji zaradi dodelitve stanovanj. ODS in komisija za družbeni standard in stanovanjske zadeve pa imata pravico pred vselitvijo preveriti oz. korigirati predlagani seznam.

ODS soglaša s predlogom odbora počitniške skupnosti o načinu in višini regresiranja penzijskih storitev v počitniških domovih IMP. Dimitriju Mihelčiču, ki je pred diplomom, se odobri 14 dni izrednega plačanega študijskega dopusta.

TOVARNA REGULACIJSKIH ARMATUR IN APARATOV NA TRATI

Člani ODS so obravnavali analizo poslovanja v prvem četrtletju tekočega leta, ki jo je obrazložil Jurij Zavec. Ugotovili so, da so bili vsi plani doseženi oz. preseženi. Gibljivi del osebnih dohodkov bo izplačan v juniju in juliju; prevelike so zaloge, medtem ko pogodbe upadajo. S tem v zvezi je direktor Lado Mazovec povedal, da je edina rešitev v razširitvi proizvodnega programa in tržišča, na čemer že intenzivno delajo.

Če naj se znižajo zaloge, kar je nujno, je treba znižati serije za 50 %, predvsem pa nabavna služba ne sme ničesar kupovati oz. morajo operativna priprava dela, konstrukcija in nabava tesno sodelovati ter iskati optimalni izkoristek doma.

Direktor tovarne je nadalje obvestil prisotne, da se vodijo pogovori o nakupu licence za protitočnik Schiff-Stern. Livarna v Ivančni gorici je povišala cene odlitkov za 10 %. ODS je bil mnenja, da bi bilo treba v bodoče skleniti z livarno dolgoročno pogodbo, v kateri bi bili določeni cena, kvaliteta, dobavni roki itd.

ODS je poročilo o analizi poslovanja in izplačilu gibljivega dela osebnih dohodkov

sprejel. Sprejel je tudi predlog direktorja Mazovca o odkupu licence za protitočnik Schiff-Stern in odobril povišanje cen odlitkov s tem, da se za bodoče sklne z livarno dolgoročno pogodbo.

V nadaljnjem je ODS razpravljal o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za gradnjo in nakup stanovanj, ki ga je sprejel. V sklad za reševanje stanovanjskih problemov socialno šibkih članov kolektiva se nakaže 370.000 dinarjev iz tekočega priliva, iz oročenih sredstev iz leta 1972 pri Ljubljanski banki pa din 350.000. S temi sredstvi bodo kupili v prihodnjem letu stanovanja 6 delavcem.

Stanovanjske zadeve delavcev z lastno udeležbo se bodo reševale v letih 1974 do 1976 in bosta o njih komisija za družbeni standard in ODS razpravljala naknadno.

V nadaljnjem je ODS razpravljal še o nekaterih osebnih zadevah delavcev in odobril Antonu Banu, ki je že dalj časa v bolniškem staležu, denarno pomoč, Bronislava Seljaka je razporedil v AVI kategorijo; Aleksandru Remcu, ki odhaja v pokoj, pa je za njegovo dolgoletno sodelovanje sklenil kupiti primerno darilo; Mariji Murko je odobril 16 dni izrednega plačanega študijskega dopusta.

LIVARNA IVANČNA GORICA

ODS je na seji 22. maja obravnaval poslovni uspeh livarne v I. tromesečju, o katerem je poročal Aleksander Remec. Ugotovil je zelo dobre poslovne rezultate, saj so bile planske obveznosti precej presežene, v 4 mesecih pa je bilo doseženo 53,2 % letnega plana. Prekoračen je bil plan prodaje, stroški za doseženo realizacijo pa so bili manjši od planiranih.

Zaloge in terjatve so se zmanjšale, le zaloge repromateriala so se nekoliko povečale.

Po razpravi je ODS poročilo Aleksandra Remca v celoti sprejel.

O tekočem gospodarjenju in izvajanju investicijskih del je poročal direktor livarne Valentin Mendiževac. Poročilo je ODS sprejel; sklenil je, da se kupi fotokopirni stroj za potrebe livarne; do konca leta je treba dokončano urediti samski dom na Hudem. Sklenil je nadalje, da se porušijo stari skladišni prostori. Neamortizirana vrednost stare stavbe pa se prenese na vrednost nove hale, ki jo bodo pričeli graditi.

ODS je nadalje poslušal obširno poročilo vodje splošne službe Ludvika Čampe o samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za gradnjo in nakup stanovanj za socialno šibke člane kolektiva ter po daljši razpravi sklenil, da bo ODS sicer vedno podpiral akcijo za solidarno reševanje stanovanjskih problemov socialno šibkih članov kolektiva, glede na specifične potrebe TOZD livarne pa ne bo pristopil k predlaganemu samoupravnemu sporazumu. Centralni komisiji za družbeni standard in stanovanjske zadeve je poslati obširno obrazložitev sprejetega sklepa.

V nadaljnjem je ODS sprejel sklep, da stroški prevoza delavcev na delo in z dela s prevoznimi sredstvi livarne v celoti bremenijo poslovne stroške obrata. Odboril je tudi predlog direktorja livarne, da se kupi garaža za službeni avtomobil. Turističnemu društvu Ivančna gorica je odobril pomoč 1.500 din, za nakup mreže za igrišče otroškega vrta v Ivančni gorici pa 2.000 din.

Na predlog glavnega direktorja IMP je ODS odobril direktorju livarne Valentinu Mendiževcu službeno potovanje v Sovjetsko zvezo v času od 8. do 15. septembra.

CKV KOPER

ODS je na seji dne 28. maja obravnaval predlog in-

vesticijskega plana za tekoče poslovno leto in sprejel sklep, da se odobri plan investicij v skupni vsoti 3.000.000 dinarjev.

V nadaljnjem je ODS razpravljal o samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za gradnjo in nakup stanovanj za socialno šibke člane kolektiva in ga sprejel.

Po poročilu vodje splošne službe Mirka Zelenca o novem zakonu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu je ODS potrdil ustrezne spremembe pravilnika o delovnih razmerjih, kakor so bile sprejete na sestanku vodij splošnih služb.

ODS je nadalje sprejel predlog direktorja obrata ing. Ladislava Aliča, da se potrdi pogodba, sklenjena s podjetjem Embalažni servis Koper za sofinanciranje hi-drantnega požarnega omrežja v znesku din 6500 in o drugih sosedskih odnosih.

Po poročilu Mirka Zelenca je ODS sprejel sklep, da obrat pristopi kot soustanovitelj obalne požarne skupnosti in soglaša z letnim prispevkom 0,03 % vrednosti osnovnih sredstev.

V nadaljnjem razpravljajo je direktor obrata seznanil člane ODS z realizacijo plana v prvem tromesečju. Iz analize so razvidni ugodni rezultati, na delitev presežnega dela osebnih dohodkov livarne v celoti bremenijo poslovne stroške obrata. Odboril je tudi predlog direktorja livarne, da se kupi garaža za službeni avtomobil. Turističnemu društvu Ivančna gorica je odobril pomoč 1.500 din, za nakup mreže za igrišče otroškega vrta v Ivančni gorici pa 2.000 din.

Glede na nekatere potožbe zaradi previsoke kilometrine je ODS sklenil, da se kilometrina za prevoz materiala, ki ga opravljajo vodilni monterji, ne sme presegati 300 din mesečno. Vsako briti šef montaže.

Prekontrolirati je obračun norm za dela, izvršena na gradbišču „za gradom“ v

Kopru. Šefi montaž morajo kontrolirati obračune norm, predno gredo v izplačilo.

ENOTA SKUPNIH SLUŽB

ODS je na seji 4. junija obravnaval analizo poslovanja v prvem četrtletju. Ugotovil je ugodne rezultate, zato je poročilo sprejel. Gibljivi del osebnih dohodkov se izplača v juniju in juliju. Anton Križan je poročal o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za gradnjo in nakup stanovanj socialno šibkim članom kolektiva. Predlog je bil sprejet. Sklenjeno je bilo, da se v sklad nakaže znesek 250.000 dinarjev iz sredstev tekočega priliva in 115.000 din spročenih sredstev pri Ljubljanski banki.

Po predlogu projektivnega biroja in komisije za družbeni standard in stanovanjske zadeve se od skupne vsote 450.000 din sredstev, ki jih ima projektivni biro za stanovanjska posojila, razdeli prosilec v obliki kreditov 340.000 din, ostanek 110.000 din pa se veže na banko za dobo 10 mesecev.

ODS je nato odobril stanovanjska posojila posameznim prosilec, in sicer v projektivnem biroju 13 prosilec v skupnem znesku 340.000 din, v ostalih oddelkih skupnih služb pa 7 prosilec kot neposredno koriščenje v skupnem znesku 167.000 din, preko banke pa 14 prosilec v skupnem znesku 272.000 din.

CKV LJUBLJANA

ODS je na seji 21. junija obravnaval poročilo predsednika komisije za družbeni standard in stanovanjske zadeve ter pri tem sprejel naslednje sklepe:

Potrdil se predlog komisije, da se stanovanji, ki jih je obrat kupil v Kamniku, dodelita Ivanu Mesariču in Stjepanu Benkoviču. Po predlogu komisije je bilo nadalje določenih 6 članov kolektiva, ki se štejejo za socialno šibke, njihova imena je predložiti centralni komisiji za družbeni standard in stanovanjske zadeve.

Nadalje se odobri predlog komisije za dodelitev stanovanjskih posojil iz razpoložljivih sredstev Pavlu Kočmarju, Anici Jokič, Leopoldu Pogačarju, Jožetu Avblju II in Janezu Potisku. Razpoložljiva sredstva v višini približno 1.150.000 din se vložijo v banko za 10 mesecev.

V nadaljnjem je ODS raz-

pravljaj o samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za gradnjo in nakup stanovanj za socialno šibke člane delovne skupnosti. Sporazum je ODS po krajši razpravi sprejel.

Nato je ODS rešil še nekaj prošnji delavcev, predvsem za izredni študijski dopust. Prosilec je ugodil in jim priznal po 3 dni izrednega plačanega študijskega dopusta.

Sindikalni organizaciji v obratu je odobril dotacijo 50.000 din za realizacijo delovnega programa.

ODS je razpravljaj še o regresu za dopust, ki se glede na določbe samoupravnega sporazuma ne more povečati, ter o organiziranju tečaja za nemški jezik, in sicer za celotno podjetje.

Boni za prehrano, ki jih dobivajo delavci v upravni stavbi, naj bi bili veljavni v eni ljubljanskih trgovin.

V zvezi z organiziranjem tečajev za prekvalifikacijo delavcev pa je ing. Zima opozoril, da mora vsak kandidat opraviti tečaj in ustrezni preizkus znanja. Pripravlja se organizacija takih tečajev v zimskem času.

ODBOR ZA GOSPODARENJE

je na seji 19. junija obravnaval poročilo o izvršitvi plana realizacije in plana prodaje v petih mesecih tekočega leta, poročilo o delu v zvezi z ustanavljanjem temeljnih organizacij združenega dela in končnim besedilom samoupravnega sporazuma o združevanju ter o medsebojnih poslovnih odnosih med temeljno organizacijo Tovarne regulacijskih armatur in aparatov na Trati ter temeljno organizacijo Livarna Ivančna gorica.

Po poročilu Jurija Zavca o realizaciji plana je odbor ugotovil povsem ugodne rezultate v vseh enotah, razen v Tovarni elektronske opreme v Idriji, v katerih planske naloge niso bile v celoti dosežene. Razlogi za to pa so v glavnem objektivnega značaja, v tovarni elektronske opreme zaradi nujnosti uvoza

materiala in težav v zvezi z uvozom.

Glede na dejavnost Tovarne instalcijske opreme v Idriji je odbor priporočil, naj projektivni biroji v večji meri projektirajo sanitarne voze, montažni obrati pa naj jih v večji meri naročajo. Odbor nadalje priporoča vsem organizacijam, naj bo polletni obračun, ki se bliža, v vseh ozirih čim bolj realen.

V nadaljnjem je pomočnik glavnega direktorja Janez Stanovnik poročal, da je bilo na zborih delovnih ljudi ustanovljeno 8 temeljnih

organizacij združenega dela in organizacija združenega dela skupnih služb. Tudi besedilo samoupravnega sporazuma o združevanju temeljnih organizacij je sedaj dokončno sestavljeno.

Odbor je sklenil predlagati, naj bi bil slovesen podpis samoupravnega sporazuma 19. julija.

Potrebno bo čimprej ustanoviti komisije za sestavo osnutkov statuten in drugih splošnih aktov temeljnih organizacij združenega dela.

V nadaljevanju se je odbor obravnaval medseboj-

ne poslovne odnose med TOZD Tovarno regulacijskih armatur in aparatov na Trati in TOZD Livarno v Ivančni gorici. Imenoval je posebno komisijo, ki naj ugotovi stanje medsebojnih poslovnih odnosov in poda odboru o svojih ugotovitvah izčrpno poročilo.

Črtati je sklep ODS Livarne v Ivančni gorici, da Livarna ne pristopi k samoupravnemu sporazumu za prodajo in nakup stanovanj za socialno šibke člane kolektiva, ker je bil naknadno sprejet drugačen sklep.

G. K.

Ljubljanska banka nas je obvestila

O novem načinu izplačevanja OD

Hiter razvoj gospodarskih gibanj je tudi pri nas pripeljal do tega, da grozi nevarnost neravnovesja med blagom in denarjem. Vzrok temu je predvsem zadrževanje denarja pri posameznikih, saj ta denar ni v kroženju in zato ne more vplivati na ceno blaga. V Ljubljanski banki si vsestransko prizadevamo, da bi denar občanov usmerili v gospodarski obtok in mu s tem povečali blagovno vrednost. Tako smo zasnovali nov sistem zbiranja sredstev prebivalstva: uvedli smo prenos mesečnih osebnih dohodkov na hranilne knjižice.

Ta akcija, ki je dobila vsesplošno družbeno podporo in se vanjo vključuje vse več delovnih organizacij, ima več prednosti in prinaša koristi tako delavcu kot delovni organizaciji.

Način izplačila osebnih dohodkov na hranilne knjižice omogoča delovni organizaciji redno in pravočasno izplačevanje osebnega dohodka, istočasno pa sam postopek bistveno poenostavi. Tako delovni organizaciji ni treba dvigati vsak mesec denarja za mesečne prejemke, ga sortirati in deliti delavcem, neizplačane osebnih dohodke deponirati pri SDK in jih zaradi izplačila ponovno dvigati. Odpade odpiranje kreditiv ali pošiljanje denarja za posamezna delovna mesta zunaj matičnega sedeža delovne organizacije ipd. S tem pa odpade tudi riziko, ki je v zvezi s takim poslovanjem. Vse to pa pomeni bi-

stven prihranek v denarju in času. Vsekakor pa je ena izmed bistvenih prednosti takšnega načina varčevanja zagotovilo delovni organizaciji, da bo lahko delavcem izplačala osebne dohodke na določen dan, tudi v primeru kritične prehodne nelikvidnosti, saj bo na osnovi povprečnega stanja hranilnih vlog lahko banka delovni organizaciji odobrila kratkoročni kredit za kritje izplačila osebnih dohodkov.

Seveda pa prinaša način izplačevanja osebnega dohodka na hranilne knjižice velike koristi tudi delavcu, saj ga poleg vseh drugih prednosti neopazno uvaja v sistematično gospodarjenje z njegovim dohodkom za tekoče in večje občasne potrebe. Delavec se na osnovi podpisa „pristopnice“ odloči, da mu delovna organizacija nakaže celotni osebni dohodek ali pa samo njegov del na hranilno knjižico. Ob izplačnem dnevu dobi delavec v delovni organizaciji poseben obrazec, imenovan „nalog za vpis“, s katerim lahko izvrši pripis vsote v hranilno knjižico. Ta pripis lahko izvrši delavec sam ali kaka druga oseba v tekočem mesecu pri vseh poslovnih bankah in enotah SDK v Jugoslaviji ter poštah v Sloveniji. Seveda pa se mu osebni dohodek na hranilni knjižici obreže za 7,5 %-ni obretni meri že od datuma izplačilnega dne, ne glede na to, kdaj v mesecu se izvrši pripis. Torej velika prednost, saj vemo, da je

Vključevanje v tako široko družbeno akcijo pomeni še tesnejše sodelovanje z delovno organizacijo in družbo, istočasno pa tudi krepitev stabilizacije življenjskega standarda.

Ker gre pri takem načinu izplačevanja osebnega dohodka delavcev za vrsto prednosti, ki jih ima pri tem delavec, priporočamo delavcem, da se vključijo v to akcijo in podpišejo izjavo, s katero dovoljujejo nakazovanje svojih mesečnih osebnih dohodkov v celoti oz. do določenega zneska na novo hranilno knjižico pri Ljubljanski banki.

poraba osebnega dohodka razdeljena tekom celega meseca.

S tem načinom pa si zagotovimo, da se denar, ki ga trenutno ne potrebujemo oz. ga bomo potrebovali šele ob koncu meseca, koristno obreže. Prav tako pa se lahko pri vseh poslovnih bankah in enotah SDK v Jugoslaviji ter pri poštah v Sloveniji osebni dohodek s hranilne knjižice tudi dviga. Poleg naštetih prednosti, kot so obrestovanje od izplačilnega dne, možnost pripisa in dviga širom države, pa moramo poudariti tudi prednost, ki jo ima na ta način varčevalec pri banki pri najemanju potrošniškega kredita. Če pa pomislimo še na to, da je s tem denar tudi zavarovan pred tatvino, izgubo in podobno, vidimo, da ima način izplačevanja osebnega dohodka na hranilno knjižico velike prednosti.

Novi začasni pravilnik o posojilih za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo

Konec leta 1968 je Kreditna banka in hranilnica Ljubljana (sedaj Ljubljanska banka) sprejela pravilnik o posojilih za stanovanjsko gospodarstvo. Z njegovo vsebino smo bralce Glasnika na kratko seznanili v št. 2/69 Glasnika z dne 1. februarja 1969. Ta pravilnik je bil v veljavi brez kakršnihkoli sprememb vse do letos, ko banka daje v diskusijo novi začasni pravilnik o posojilih za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo. Novi pravilnik naj bi bil, kakor pove že sam naslov, začasnega značaja. V tem sestavku želimo bralce na kratko seznaniti z bistvenimi spremembami v osnutku novega pravilnika v primerjavi z dosedanim pravilnikom.

Tabela: 1

Varčevalna doba	Posojilo izraženo v odstotku	
	pri rednem mesečnem varčevanju	pri enkratnem pologu
13 mesecev	30 %	60 %
18 mesecev	50 %	80 %
2 leti	80 %	120 %
3 leta	130 %	160 %
4 leta	160 %	200 %
5 let	200 %	250 %
6 let	240 %	300 %
7 let	280 %	350 %
8 let	320 %	400 %
9 let	360 %	450 %
10 let	400 %	500 %

Najprej si oglejmo nekatere pomembne razlike novega pravilnika, ki se nanašajo na varčevanje občana za posojilo. Najkrajša varčevalna doba je bila do sedaj 13 mesecev, privarčevani znesek je moral biti tako visok, da je omogočal po pogojih pravilnika posojilo v višini 3.000 din. V bodoče naj bi bila najkrajša varčevalna doba 2 leti, privarčevani znesek pa bi moral biti tako visok, da bi po pogojih pravilnika omogočal posojilo v višini 10.000 din. Po osnutku začasnega pravilnika naj bi torej odpadli varčevalni dobi 13 in 18 mesecev.

Višina posojila, izražena z odstotkom od privarčevanega zneska (brez obresti), po do sedaj veljavnem pravilniku je bila taka, kot kaže objavljena tabela 1.

Kot je bilo že omenjeno, naj bi v bodoče odpadli varčevalni dobi 13 in 18 mesecev, prav tako naj bi znašal maksimalni odstotek posojila 200 % oziroma 250 % in ne kot do sedaj 400 oziroma 500 %. Varčevalni dobi od 2 do 5 let naj bi tudi v prihodnosti prinesli enak odstotek

posojila kot do sedaj, varčevalna doba nad 5 let naj ne bi dala varčevalcu možnosti do višjega odstotka posojila, ampak samo možnost daljše odplačilne dobe odobrenega mu posojila.

Kaj pa nam novega prinaša osnutek začasnega pravilnika glede odplačilne dobe posojila?

Odplačilna doba po dosedanjem pravilniku je bila določena glede na varčevalno dobo, in sicer tako, kot kaže tabela 2.

Po osnutku novega pravilnika naj bi doba vračanja posojila ne bila odvisna samo od varčevalne dobe, ampak tudi od višine povprečnega mesečnega dohodka občana, kakor tudi od namembnosti uporabe posojila, pri čemer je bolj stimuliran nakup stanovanja in predplačilo stanarine, kot pa za nakup oz. gradnjo družinske stanovanjske hiše oz. rekonstrukcija hiše. Oglejmo si torej tabelo odplačil po osnutku novega pravilnika,

objavljeno v tabeli 3.

Občanu, ki bi varčeval več kot 5 let, naj bi se doba varčevanja posojila za vsako nadaljnje leto varčevanja podaljšala za 3 leta, vendar najdaljša možna doba vračanja posojila ne bi smela presegati 25 let. Novi pravilnik torej občutno skrajšuje odplačilno dobo za najeta posojila.

S predlaganim osnutkom je odpravljeno združeno varčevanje članov delovne skupnosti in delovne organizacije, to je oblika, ki so se je naši obrati v večjem ali manjšem obsegu posluževali pri reševanju stanovanjske problematike članov kolektiva. Glede vezave sredstev družbeno-pravnih oseb (podjetja), so z osnutkom novega pravilnika predlagane določene zaostrejitve, in to glede odplačilne dobe, ki naj bi bila v bodoče za 1 leto krajša od dobe vezave sredstev. Najdaljša doba vezave sredstev naj bi znašala 15 let in ne 20 let kot do sedaj. Veza na sredstva bi banka tudi v bodoče obrestovala po 1 %-ni obrestni meri, za najeto posojilo pa bi v bodoče morali plačevati 3 %-ne obresti. Po določitvi novega pravilnika bi morali praviloma porabiti posojilo na območju podružnice, s katero bi sklenili pogodbo o namenski vezavi sredstev.

Rok za dostavo pripomb, mnenj in predlogov je bil zelo kratek, zato v diskusijo nismo mogli zajeti širšega kroga članov kolektiva.

Dne 18. januarja so se sestali sekretarji nekaterih obratov in predsedniki obratnih komisij za stanovanjske zadeve, ki so podrobneje obravnavali predlagani osnutek začasnega pravilnika in so dali naslednje pripombe, mnenja in predloge:

1. V uvodni obrazložitvi je omenjeno, da je pravilnik kljub zaostrenim kreditnim pogojem deficitaren. Ta ugotovitev nas ne zadovoljuje. V drugem členu pravilnika sicer navajate sredstva za pokrivanje prevzetih kreditnih obveznosti, zbranih po predloženem pravilniku od občanov in družbenih pravnih oseb, sredstva odpravljenih občinskih stanovanjskih skladov in druga sredstva prebivalstva, ki jih podružnica banke v ta namen zagotovi v svoji kreditni bilanci. Nikjer pa ne navajate sredstev iz obvezne vezave 25 %-nega dela stanovanjskega prispevka za dobo 2 let. Smatramo, da ta vir ne bo majhen, saj predstavljajo 1,5 % bruto osebnih dohodkov zaposlenih, razen tega doba vračila določena na 2 let.

2. Ni nam razumljivo, da je z novim predlogom odpravljeno združeno varčevanje člana delovne skupnosti in delovne organizacije. V zadnjih nekaj letih smo član ne našega podjetja navajali na varčevanje in ob ustrezni pomoči delovne organizacije reševali njihovo stanovanjsko problematiko. Pri tem smo dosegli vsaj v nekaterih obratih vidne uspehe.

Predlagamo, da združeno varčevanje ostane z eventualno omejitvijo, da se smajo posojila uporabiti v mestu samo za nakup stanovanja ne pa tudi za gradnjo ali nakup družinske stanovanjske hiše.

3. Odplačilna doba po členu 19 osnutka pravilnika je v primerjavi z odplačilno dobo po do sedaj veljavnem pravilniku prekratka. Zakažanje ob dejstvu, da bodo morale družbeno pravne osebe vezati del sredstev stanovanjskega prispevka za dobo 25 let.

4. Odplačilna doba ne bo odvisna od povprečnega mesečnega dohodka občana, izračunanega na pod-

Tabela: 2

Varčevalna doba	Doba vračanja posojila
13 mesecev	4 leta
18 mesecev	7 let
2 leti	12 let
3 leta	18 let
4 leta	24 let
5 let	30 let
6 let	30 let
7 let	30 let
8 let	30 let
9 let	30 let
10 let	30 let

lagi izplačanih osebnih dohodkov v zadnjih treh mesecih pred izstavitvijo potrdila, ampak od **poprečnega mesečnega osebnega dohodka vseh članov družine na družinskega člana v zadnjem letu pred izstavitvijo potrdila.**

Smatramo, da je naš predlog opravičljivejši, kolikor naj bo odplačilna doba odvisna od osebnih dohodkov.

5. Dvojna odplačilna doba za posojilo, ena glede na nakup stanovanja in predplačilo stanarine in druga glede na nakup oziroma gradnjo stanovanjske hiše in rekonstrukcijo, naj velja samo za mestno območje. Za izvenmestno območje naj velja samo ena, in to daljša odplačilna doba.

6. Ni nam razumljivo, da se obrestna mera za dana posojila po osnutku pravilnika povišuje od 2 na 3 % ob dejstvu, da ostane obrestna mera na vezana sredstva 1 %. Davek na promet storitev (6 % od neto osnove) po našem mnenju ne more biti razlog za 1 %-ni dvig obrestne mere za dana posojila.

7. V členu 4. je določena teritorialna omejitev za dana posojila, in sicer za občane absolutno, za družbenopravne osebe pa praviloma. Smatramo, da ne bi kazalo teritorialno omejevati porabo kredita, zlasti ne za tiste varčevalne pogodbe, ki so sklenjene za daljši čas, kar bo sicer destimulativno vplivalo na varčevalce, razen tega pa ta omejitev tudi ni dovolj obrazložena.

8. Smatramo za pravilno, da se smejo občanom odobravati posojila za predplačilo stanarin, vendar naj ne bi bila določena omejitev v absolutnem znesku 30.000 din, ampak v odstotku (15 do 20 %) od predračunske

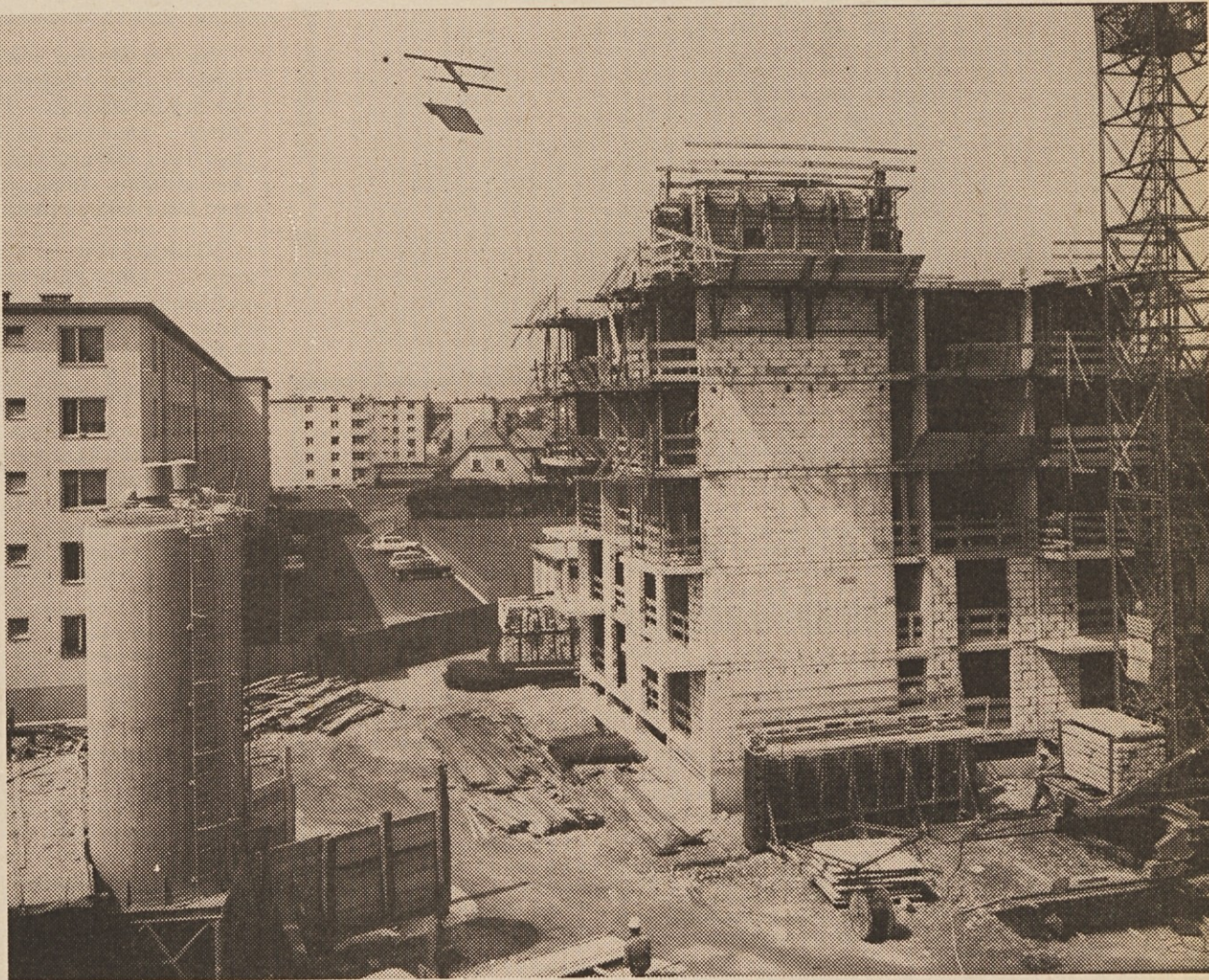
vrednosti stanovanja, za katerega predplačuje stanarino.

9. V dosedanjem pravilniku je bila v kritje odobrenega posojila zahtevana vknjižba zastavne pravice oziroma zaznamba vrstnega

no, da v 23. členu določate minimalno dobo vezave sredstev družbenih pravnih oseb na 5 let in to po 10 mesecih čakalne dobe. Nikakor pa nam ni razumljiva gornja omejitev dobe vezave na 15 let. Predlagamo 20-letno maksimalno dobo vezave,

daljša doba vezave sredstev. 12. Vsi razpravljalci so se vpraševali, kako bo mogoče tudi v bodočnosti reševati stanovanjski problem za širši krog članov kolektiva, kot do danes — ob dejstvu, da se ukinja združeno varčevanje ter hkrati postavljajo ostrejši

problematike in ne moremo se znebiti vtisa, da je bil pravilnik sestavljen izključno s strani bančnih strokovnjakov, brez sodelovanja tudi družbeno-političnih faktorjev. Kako bi sicer bila lahko izpuščena sredstva 25 %-ne obvezne vezave stanovanj-

V ospredju družbene akcije je gradnja novih stanovanj

reda na zemljišču in le za posojilo z odplačilno dobo največ 7 let in za znesek največ do 20.000 din mesečno jamstvo s poroki. V novem pravilniku zahtevate oboje (člen 33 osnutka pravilnika). Ni nam razumljivo, zakaj takšna zaostritev pogojev za kritje posojila.

10. Smatramo za pravil-

no, da v 23. členu določate

minimalno dobo vezave sredstev družbenih pravnih oseb na 5 let in to po 10 mesecih čakalne dobe. Nikakor pa nam ni razumljiva gornja omejitev dobe vezave na 15 let. Predlagamo 20-letno maksimalno dobo vezave, daljša doba vezave sredstev. 12. Vsi razpravljalci so se vpraševali, kako bo mogoče tudi v bodočnosti reševati stanovanjski problem za širši krog članov kolektiva, kot do danes — ob dejstvu, da se ukinja združeno varčevanje ter hkrati postavljajo ostrejši

kriteriji za odplačevanje posojil. Ali naj zopet postane stanovanje splošno-družbena skrb za vse občane ne glede na njihov socialni položaj in se pri tem zanemari angažiranje prihrankov občanov ob družbeni pomoči?

skih sredstev, ki so ga predpisale družbenopolitične skupnosti?

Na koncu moramo pomiriti vse tiste člane kolektiva, ki imajo že sklenjene

varčevalne pogodbe in še niso črpali posojila, da veljajo zanje določila dosedanjega pravilnika, in sicer glede višine posojila, odplačilne dobe in obrestne mere in da lahko po pogojih do sedaj veljavnega pravilnika skrajšujejo ali podaljšujejo varčevalno dobo. Po sprejetju začasnega pravilnika po samoupravnih organih banke vam bomo posredovali njegovo vsebino.

ALOJZ KOSI,
mag. oec.

Tabela: 3

Varčevalna doba	Doba vračanja posojil			
	za občana s popr. mes. OD do 3.000 din		za občana s popr. mes. OD nad 3.000 din	
	za druž. stan. hišo in rekonstr.	za nakup stanov. in predpl. stanarin	za druž. st. hišo in rekonstr.	za nakup stanov. in predpl. stanarin
2	6	9	4	7
3	9	12	6	9
4	12	15	8	11
5	15	18	10	13

K temi INTERKLIMA-73 smo prešli še en članek, in sicer izpod peresa našega tehničnega strokovnjaka ing. Hartmana:

Letošnja specializirana mednarodna razstava toplotne in prezračevalne tehnike „INTERKLIMA-URBANEX“, ki je sicer vsako drugo leto na prostoru Zagrebškega velesejma – tudi letos so jo spremljala predavanja domačih in tujih strokovnjakov v organizaciji JUREME – si je, čeprav je bila še druga razstava te vrste v Jugoslaviji, že zagotovila veliko popularnost tako med domačimi, kakor tudi med tujimi proizvajalci. Razstavljalci opreme za ogrevanje, prezračevanje in sanitarne instalacije so skoraj docela napolnili 4 dvorane Zagrebškega velesejma. Isto velja tudi za obiskovalce, ki so v teh šestih dneh mnogoštevilno „oblegali“ posamezne razstavalce. Naval je bil tolikšen, da je moral marsikateri oditi, ne da bi dobil željeno informacijo.

Za prijetno presenečenje so poskrbeli nekateri domači proizvajalci, ki so že marsikje zmanjšali „naskok“ tujcev. Splošni vtis pa nas ne sme zapeljati, da se ne bi kritično ozrli na področja, kjer smo že v občutnem zaostanku. Se vedno obstaja pomanjkanje asortimana kvalitetnih armatur v ogrevalni in sanitarni tehniki, kaže pa, da tudi v bližnji prihodnosti ta problem še ne bo rešen.

Razen tega čutimo pomanjkanje domačih novosti pri vseh vrstah instalacijskega materiala in drobne opreme. Tudi izdelki umetnih mas si še dolgo, kot kaže, ne bodo utrli poti v ogrevalno in prezračevalno tehniko, česar pa verjetno niso krivi le proizvajalci opreme, temveč tudi naša industrija plastičnih mas, ki se premalo zanima za to področje uporabljenosti svojih surovin in izdelkov.

Na sejmu tudi ni bilo izdelkov oz. razstavljalcev s področja montaže. Tako ni bilo videti nobenih novih montaž-

nih pripomočkov in orodij, kar je velik minus za sejem, saj je še precej izvajalcev montažnih del, ki so še vedno zelo slabo informirani o novostih pri izvajanju instalacij ter o opremi, ki jo vgrajujejo. Dejstvo je, da so izvedene instalacije še vedno, razen nekaterih izjem, na pre nizki ravni, in to prav zato, ker se monterji ne poslužujejo novosti in moderne tehnologije s področja montažne dejavnosti.

Pa pustimo zdaj kritiko ob strani in pogledimo, kje je bil dosežen napredek.

Mislim, da ni pretirana trditve, da je prav naše podjetje eden glavnih nosilcev napredka na področju proizvodnje elementov v ogrevalni in prezračevalni tehniki in da je poleg še nekaterih domačih podjetij naprtilo v zadnjih letih velik skok naprej. Dejstvo je tudi, kljub pomanjkljivosti, ki se jih zavedamo, pa naj bodo objektivne ali subjektivne, in na katere nas tudi naši kupci večkrat upravičeno „opozorijo“, da je IMP na jugoslovanskem tržišču pojem kvalitete. Nedopustno bi bilo, če bi si ta renome na kakršenkoli način napravili. Izkušnja kažejo, in to potrjuje tudi letošnji sejem, da se „najcenejši“ – na takem glasu seveda na račun kvalitete in poslovanja – že umikajo z jugoslovanskega tržišča.

Razen razstavljenih izdelkov na našem razstavnem prostoru, ki so že nekaj časa v proizvodnem programu, je posebno pozornost domačih in tujih strokovnjakov pritegnil mešalni agregat MAG, ki predstavlja tovarniško prilagojeno kombinacijo štiripotne pipe z obtočno črpalko z ročnim nastavljanjem pipe, z motornim pogonom ali z novim prototipom enote regulacijskega ojačevalnika, električne ure in elektromotornega pogona, nadalje novi tip toplotnega izmenjevalnika voda-voda oz. para-voda tipa Schiff-Stern s spiralnimi cevmi ter izredno tiho delujočo kompletni klimat v pogonu, opremljen s pazorno steno.

Ob zaključku sejma je potrebno dati priznanje vsem članom kolektiva, ki so pri tem sodelovali, posebno še tov. Kobalu in Melivi, ki imata že dolga leta „na vesti“ obdelavo in postavitev IMP-jevih razstavnih prostorov ter več propagandni material in prospekte.

Ne bi se tu spuščal v podrobnosti posameznih izdelkov drugih domačih in tujih proizvajalcev, vendar bi za konec navedel še smeri sedanjega in domnevnega bodočega razvoja posameznih dejavnosti, ki so posebno zanimive za naše podjetje. Pri avtomatski regulaciji ne moremo, če izvajamo firmo SCS-Stafa z njenimi zvezno delujočimi magnetnimi ventili, ki pa so že nekaj let na svetovnem trgu, govoriti o revolucionarnosti nekega izdelka. Osnovna linija je miniaturizacija posameznih elementov, poenostavitev programa na tak način, da dopuščamo projektantom samim izdelavo novih aplikativnih shem in novih kombinacij, možnost sestavljanja posameznih elementov za zmanjšanje pogonskih stroškov s primerno aplikacijo avtomatske regulacije. Z eno besedo: regulacija je prerasla svoj okvir osnovne potrebe regulacije temperature in vlage v bivalnih conah in prehaja na področja zmanjševanja stroškov obratovanja ter vključno z avtomatizacijo k zmanjševanju števila nadzornega osebja v klimatiziranih in ogrevalnih objektih.

Poleg miniaturizacije na področju regulacije, ki je deloma propagandni pritisk na tržišče in konkurenta, je „pomanjševanje“ prisotno že dolgo tudi pri izdelkih v toplotno-prezračevalni tehniki, kot n. pr. pri črpalkah, toplotnih izmenjevalnikih, zračnih grelnikih in ostalem. Razvoj v to smer lahko pričakujemo tudi v bodoče, že zaradi nenehnega naraščanja cen gradbenega prostora in procentualne udeležbe instalacij v modernih objektih.

dipl. ing. JANEZ HARTMAN,

Z LETOŠNJE MEDNARODNE RAZSTAVE NAJ ZA GRETJE, HLAJENJE IN KLIMATIZACIJO

INTERKLIMA 1973

Na Zagrebškem velesejmu je bila v času od 4. do 6. junija, drugič v Jugoslaviji, razstava naprav za gretje, hlajenje in klimatizacijo – INTERKLIMA 1973. Bila je organizirana z namenom, da se razširi sejmsko tržišče in razpajo take sejmske manifestacije, kakršne zahtevajo specializirana stroka, jugoslovansko gospodarstvo in njegovi inozemski partnerji.

INTERKLIMA je bila sprejeta kot pomembno mednarodno tržišče in kraj, kjer so se zbrali vsi pomembni proizvajalci tovrstne opreme, zato je na tej prireditvi sodelovalo 150 razstavljalcev iz 17 držav. Zavzeli so površino 20.000 kvad. m razstavnega prostora v razstavnem in kongresnem centru Zagrebškega velesejma ter predložili obiskovalcem in udeležencem širok program različne opreme, naprav in drugih elementov. Program prireditve je bil posebej prilagojen domačemu tržišču in prikazovanju proizvodnih zmogljivosti jugoslovanskih proizvajalcev ter je obsegal vse tisto, kar domače tržišče potrebuje, vključno najnovejše dosežke v svetu. Širok spekter eksponatov je omogočil vpogled v tisto, kar je v svetu novo, in bogato ponudbo domače proizvodnje, ki se vse bolj in bolj približuje svoji zunanji konkurenci.

Tako kompleksno obsežno področje gretja, hlajenja in klimatizacije je zbralo najpomembnejše evropske in vodilne svetovne proizvajalce, tako da je imela prireditve ob poudarjenem trženem značaju tudi vse karakteristike strokovno-informativnega centra s širokim pregledom tehnoloških novosti. Splošna karakteristika razstave in izbor eksponatov kaže na dejstvo, da se vedno bolj intenzivno uvaja klimatizacija v poslovne, industrijske in druge proizvodne zgradbe ter objekte družbenega značaja.

INTERKLIMA 1973 je obstajala iz dveh osnovnih delov. Prvi je bila poslovna, komercialna razstava naprav in opreme, medtem ko je drugi sestavni del, ki je bil tudi zelo pomemben, predstavljal niz strokovnih

spremljajočih prireditev, katerih so se skozi ves tečaj zbirali najbolj znani strokovnjaki na strokovnih posvetovanjih in simpozijih o gretju, hlajenju in klimatizaciji. Strokovno posvetovanje INTERKLIMA 1973 je tako dvignilo to prireditve na nivo informativno tehniških strokovnjakov, kakor tudi strokovnjakov iz evropskih in tudi prekomorskih držav. Posvetovanje so organizirali SITHOK – Sekcija inženirjev in tehnikov za hlajenje, gretje in klimatizacijo iz Ljubljane ter JUREME – Zvezni strokovni odbor za avtomatizacijo jugoslovanskega komiteja ETAN.

Na predavanjih je sodelovalo skupno 146 strokovnjakov iz naše dejavnosti. Udeležili so se jih tudi člani našega podjetja. Toda kaže, da naši obrati niso izkoristili priložnosti, da bi njihovi strokovnjaki sodelovali tudi kot predavatelji. Na tej prireditvi bi namreč lahko stopili s svojimi strokovnimi in z določenimi predavanji približali naše proizvode širšemu krogu poslušalcev, kakor so to storila nekatera druga domača podjetja.

Hkrati z INTERKLIMA 1973 je bil tudi sejem URBANEX kot mednarodna razstava opreme za mesta. Obiskovalci tega sejma so bila tudi mnoga stanovanjska podjetja naših mest. Tudi na razstavnem mestu našega podjetja je prislo veliko predstavnikov iz različnih strokovnih služb, predstavniki gospodarskega in strokovnih organizacij s področja urbanizma, komunalne dejavnosti, prometa, ogrevanja in klimatizacijske tehnike, tudi gospodarske in politične predstavnike. Računajo, da je

prireditve obiskalo skupno nad 55.000 ljudi.

Vse to potrjuje, da je bila udeležba našega podjetja na tej prireditvi potrebna in koristna. Naši proizvodi, ki so bili razstavljeni, so vzbudili veliko pozornost pri naših dosedanjih poslovnih partnerjih in tudi pri strokovnjakih, ki so šele na razstavi spoznali naše sposobnosti. Zelo uspešen je bil prikaz dela našega klimate v pogonu. Edino naša tovarna je pokazala, kako klimatejska komora deluje.

Predolgo bi bilo naštevati, kateri naši proizvodi so zanimali obiskovalce, treba pa je poudariti, da sta enako pozornost vzbudila proizvodna programa tovarne na Trati in Tovarne klimate-naprav. Vsekakor so novosti naše tovarne na Trati vzbudile posebno pozornost. To je izmenjevalnik, izdelan po licenci und Stern in kombinacija obtočne črpalke z regulacijsko pipo MAG ter nova rešitev avtomatskega upravljanja z regulacijsko pipo, kjer se v enem ohišju nahaja kompletna avtomatika: elektromotorni pogon, naprava za upravljanje in ojačevalnik.

Poslovnost je bila na našem razstavnem prostoru še posebno bogata. Za ilustracijo zanimanja za naše proizvode naj služi podatek, da smo v kratkem času trajanja razstave registrirali pri nas

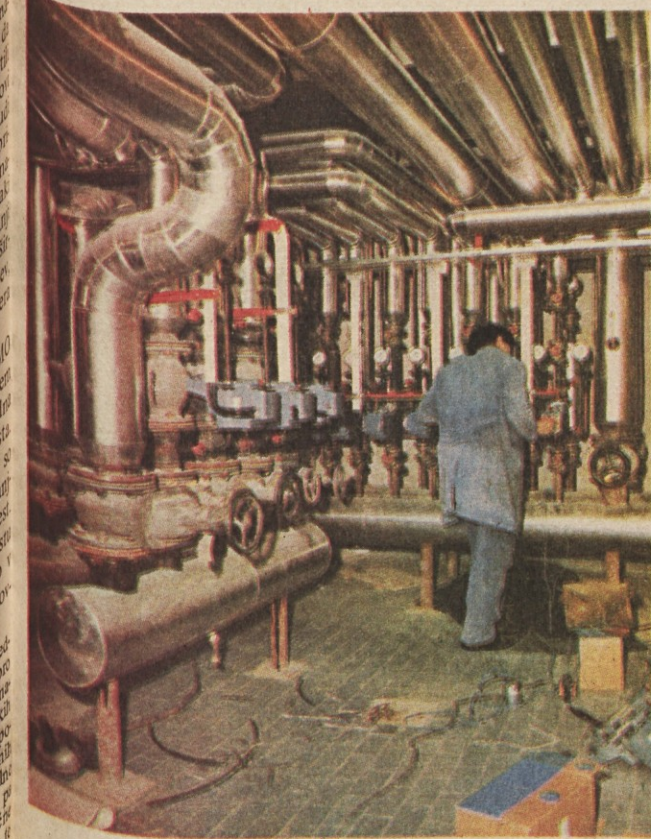
nad 220 poslovnih razgovorov!

Ti razgovori so obsegali širok diapazon dela strokovne in komercialne službe naših obratov: informacije o naših proizvodih in njihovih karakteristikah, dajanje pojasnil o funkciji, delovanju in uporabi naših proizvodov, sestavljanje specifikacij za pravilno naročanje, dajanje podatkov o cenah za sestav posameznih strokovnikov, navodila projektantom za pravilni izbor, sprejemanje in reševanje reklamacij itd.

Pri tem je treba poudariti, da so bili obiskovalci te razstave samo strokovnjaki in neposredno zainteresirani za našo dejavnost. Korist, ki jo imamo od udeležbe našega podjetja na tej razstavi je torej jasna in mnogostranska. Razen pridobitve novih potrošnikov naših proizvodov so bile obnovljene tudi poslovne in prijateljske vezi s sorodnimi podjetji in našimi komitenti, in sicer iz države, kakor tudi iz inozemstva.

Na koncu ne sme izostati omenjen tudi nastop našega podjetja kot zastopnika avtomatike Stafa-Control-Sistem. Kot novost na področju regulacije je to naša zastopstvo pritegnilo pozornost strokovnjakov, projektantov in koristnikov – investitorjev. Pričakovati je torej, da bo tudi ta veja naše dejavnosti uspešna.

MIROSLAV MACAROL

Montaža klimate-naprav v novi blagovnici Metalke

Ob sprejemu novih članov v vrste ZK

V maju je bila v podjetju svečana podelitev knjižic in spominskih daril novim članom, ki so bili sprejeti v vrste Zveze komunistov v svojih osnovnih organizacijah. Skupno smo prejeli 16 mladih članov iz vrst neposrednih proizvajal-

stva vprašanja, sistem nagrajevanja, sistem izobraževanja, napredovanja itd. Naša prizadevanja bomo morali usmeriti tudi v akcijo za večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo, s čimer bomo do prinesli svoj delež k stabilizaciji gospodarstva.

Ob sprejemu novih tovarišev se zavedamo, da je sicer številčna moč članstva zelo pomembna, toda še važnejša je angažiranost in idejna sposob-

nost posameznih članov. To nas hkrati obvezuje, da bomo posvetili izobraževanju mladih največjo pozornost. Kajti le tako bodo lahko prevzeli nase določeno odgovornost pri iskanju in uresničevanju pravic delovnega človeka in graditvi naše družbe.

Uredništvo našega Glasnika čestita vsem novo sprejetim tovarišem in jim želi mnogo uspeha pri njihovem delu!

ING. NIKOLAJ BELAK

Ob tem velja poudariti, da je čas, v katerem so bili ti naši novi tovariši sprejeti v ZK, zelo pomemben, saj so pred nami številne naloge: uveljavitev ustavnih amandmajev, pisma predsedstva ZKJ in predsednika Tita ter sprejemanje nove ustave. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je potrebno zagotoviti tudi ustrezen materialni položaj delovnih ljudi. Pozornost moramo usmeriti v socialne probleme delavcev, kakor so stanovanj-

GOSPODARSKI, KADROVSKI IN ORGANIZACIJSKI

Ta naslov, dasi nekoliko dolgozezen, mi dovoljuje, da problematiki osebnih dohodkov dam primeren podarek. Bralci sami vedo, da ni pri nobeni stvari zaželeno napihovanje niti podcenjevanje proučevanega predmeta: no, in eno takih kočljivih področij, kateremu moramo še zlasti določiti prave meje, je področje osebnih dohodkov.

To področje je za vsakega posameznika, ki samostojno pretaplja denarna sredstva v zasebni lasti, tako nenehno in učinkovito prisotno, da sploh ne preseneča velika udeležba na sestankih delavcev, če le ima sestanek komisije ali delavskega sveta ali celo zbor delavcev na dnevnem redu točko, ki napoveduje bistveno spremembo pravilnika o delitvi osebnih dohodkov ali — kot napovedujejo sklepi družbenopolitičnih organizacij — internih samoupravnih sporazumov o sistemu delitve osebnih dohodkov v večjih gospodarskih integracijah. Če ob tem povemo, da naj bi bili ti interni samoupravni sporazumi sistemski del že uveljavljenega sistema družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, torej dveh instrumentov, skozi katerih vsebino se zrcali odločen interes družbe za načrtno razreševanje pestre problematike delitve dohodka na del za razširjeno reprodukcijo (čisto akumulacijo) in na del za osebne in skupne potrebe

Pomen dela dohodka, ki je namenjen za osebne dohodke

zaposlenih, je prav, da naš teoretičen pristop k proučevanju pomena osebnih dohodkov začnemo na debelejšem koncu palice.

Ta debelejši konec palice nam v danem primeru predstavlja narodnogospodarsko gledanje na delitev ustvarjenega dohodka, ki naj bi bila — deklaratorno rečeno — v skladu s potrebami narodnega gospodarstva. Breme, ki teži odgovorne dejavnike za delitev akumulacije, je torej veliko, res pa je, da odgovornost za usodo narodnega gospodarstva dele tudi s tistimi, ki načrtujejo in ustvarjajo emisijo denarja, sestavo kosmatih investicijskih vlaganj, neblagovno gibanje deviznih sredstev, rast zaposlenosti v državi itd.

KUP ZAHTEV OB DELITVI AKUMULACIJE

Predpostavimo nezmotljivost teh drugih, ki so s svojim delom trdno podčrtali vse štiri velebnike narodnega gospodarstva:

— rast zaposlenosti in

zmogljivosti,

— rast proizvodnosti,

— rast kupne moči prebivalstva in

— nespremenjeno kupno moč valute,

ter si zastavimo vprašanje, kako mora postopati vse-mogočni Državljan, katerega naloga in pravica je deliti akumulacijo, da bo zadostil vsem štirim velebnikom.

Ta Državljan se utegne zgroziti pred kupom zahtev, katerim mora z delitvijo ustreči.

Državljan se pri določanju delitve nujno dotakne problema uravnoveženega narodnega dohodka, katerega ravnotežje je lahko porušeno v dveh smereh:

— če je dohodek za investicije (varčevanje) manjši od investicijskih izdatkov, in

— če je dohodek za investicije večji od investicijskih izdatkov.

Rušenje ravnotežja v prvi smeri povzroča inflacijske tendence, v drugi smeri pa deflacijske.

Če se s problematiko pri-

bližamo štirim navedenim

velebnikom narodnega gospodarstva, lahko ugotovimo, da prevelik delež sredstev za osebne dohodke iz delitve:

— zmanjšuje rast zmogljivosti,

— lahko vpliva na padec proizvodnosti,

— povečuje (trenutno) kupno moč prebivalstva in

— utegne izzvati inflacijske tendence v gospodarstvu.

Premajhen delež sredstev za osebne dohodke iz delitve glede na ravnotežni narodni dohodek pa:

— zmanjšuje rast zaposlenosti (upokojeanci),

— lahko vpliva na padec proizvodnosti,

— zmanjšuje (trenutno) kupno moč prebivalstva in

— utegne izzvati deflacijske tendence v gospodarstvu.

IZ SLEPE ULICE NA AVTOMOBILSKO CESTO

Tistemu, ki se mu zde te trditve sprejemljive, je torej nakazana pot iz slepe ulice na večstezno avtomobilsko cesto, na kateri pa mora Državljan izbrati pravo stezo. Menim, da je ta pri-spodoba pravilna, saj se odločitev o delitvi narodnega dohodka nikakor ne sprejema v popolnem gospodarskem miru in na osnovi dobro proučenih podatkov.

Nemir v to zahtevno odločanje vnašajo sporočila o gibanju cen strateških materialov na svetovnem trgu, novice o elementarnih nesrečah, vesti o stankih ali prekinitvah dela, najnovejši rezultati deželnih volitev, borzna sporočila o vrednosti delnic, nek trgovinski sporazum med državama X in Y, podatki o gibanju življenjskih stroškov in osebnih dohodkov itd. Ta pisana paleta dejavnikov, ki jih mora odlo-

čujoči Državljan hote ali ne hote upoštevati, v tolikšni meri onemogoča sprejeti — za danes — najprimernejšo odločitev, da je taka storodstno pravilna odločitev kot bela vrana med tisočimi običajnih črnih vran.

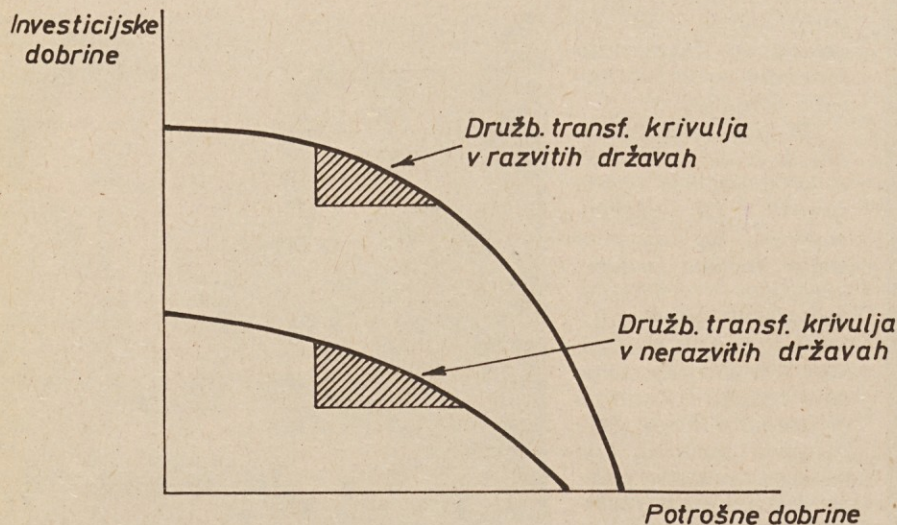
Vzemimo, da je kljub vsem navedenim pomislekom našemu Državljanu uspelo ugotoviti pravilno razmerje v delitvi narodnega dohodka v državi, s tem pa se po nekje pravi problem še začnejo. Če pustimo vnmear problematiko glede delitve tistega dela narodnega dohodka, ki je namenjen za investicije, moramo pri delitvi tistega dela narodnega dohodka, ki je namenjen za osebne dohodke, reševati vse bolj konkretne in s tem človeško zahtevnejše probleme.

Državljan je lahko nadalje politično zainteresiran, da s primernimi osebnimi dohodki še posebej spodbuja zaposlovanje v tej in tej dejavnosti, v konkretni industrijski panogi, da stimulira gospodarske in druge delovne organizacije k zaposlovanju delavcev s tako in tako kvalifikacijo in strokovnostjo, da dovoljuje le omejen razpon med najvišjim in najnižjim osebnim dohodkom itd.

REALIZACIJA ŽELJA

Državljan te svoje želje lahko realizira preko zakona, preko družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov ali prek moralno-političnega pritiska na za-vest odločujočih (pri nas praviloma delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela) v osnovnih celicah gospodarskega sistema.

V Jugoslaviji za realizacijo zaželenih družbenih politike glede delitve osebnih dohodkov uporabljamo vse tri na-

Slika 1. Družbeni transformacijski krivulji v državah z različno stopnjo razvitosti.

vedene kanale, pri čemer pa nikakor ne težimo za določenjem konkretnega zneska, ki ga naj — da se preselimo na področje gospodarstva — gospodarske organizacije razdele v obliki osebnih dohodkov, ampak določamo — trenutno — le najvišji neobdavčeni znesek sredstev za osebne dohodke. Ta znesek je, vsaj v gospodarskih organizacijah, v katerih se delavci dosegli primerno stopnjo politične zrelosti, skrajna meja manevrskega prostora za vse, ki odločajo o nagrajevanju edine žive prvine delovnega procesa — delovne sile.

Podjetje (organizacija združenega dela) kot najpogostejša oblika gospodarske organizacije v svojem poslovnem procesu teži k nekemu gospodarskemu smotru, ki bi ga v glavnem mogli opredeliti:

- s proizvodnjo predmetov ali z opravljanjem storitev, s katerimi je mogoče zadovoljevati določene potrebe;
- z doseganjem primerne finančne izida (rezultata);
- z obnavljanjem sredstev, ki so bila vložena v poslovni proces.

Podjetje se s problematiko osebnih dohodkov sreča v sferi druge točke gospodarskega smotra, saj mu pri težnji za doseganjem ugodnega poslovnega rezultata vračunani (vkalkulirani) osebni dohodki pomenijo

važno postavko stroškov in s tem tudi odhodkov. Delež teh stroškov (ki je seveda odvisen od vrste dejavnosti, sestava zaposlenih v podjetju in politike nagrajevanja) v sestavi vseh stroškov niha od podjetja do podjetja, njihov absolutni znesek pa mora biti dovolj velik za pridobitev ustreznega števila in sestava zaposlenih v delovni proces podjetja.

Če delovno silo opredelimo kot sposobnost ljudi za opravljanje določenega dela, se nam kot najmanjši strošek za plačilo te delovne sile (pa naj si bo v najemnem razmerju ali v združenem delu) pojavlja vrednost življenjskih potrebščin, nujnih za enostavno reprodukcijo delovne sile. Ta, grobo opredeljena resnica ali logika pa v praktičnem gospodarskem življenju ne velja že vse od pamtiveka, v opredeljeni obliki pa od obdobja taylorizma dalje, se pravi od začetka tega sto-

letja naprej.

Osebnne dohodke, ki pripadajo posameznemu delavcu, namreč ni moč povsem povezovati s porabo njegove delovne sile. V takšnem primeru bi namreč moral manj usposobljeni delavec, ki določeno delo opravi z nepriemerno večjim naporom, v istem času prejeti večje osebne dohodke kot delavec, ki je zanj bolj usposobljen. Osebnni dohodki delavca torej niso kratko in malo množek porabe njegove delovne sile, odmerjene z dolžino delovnega procesa in z intenzivnostjo dela, z določeno postavko osebnih dohodkov, ki v končni stopnji upošteva dosegljivi dohodek podjetja. Namesto same porabljene delovne sile moramo upoštevati opravljeno delo in iskati čimveč možnosti za uresničitev poznane načela, po katerem naj vsakdo prejema po rezultatih svojega dela.

KAJ NAJ POTENTAKEM VPLIVA NA OSEBNE DOHODKE DELAVCA?

Odgovor moremo razčleniti v štiri točke:

- delovno mesto in posebnosti samega delavca;
- delovni čas in delovni učinek delavca;
- uspeh temeljne organizacije združenega dela, v kateri delavec dela;
- uspeh podjetja kot celote.

Ker bi nam podrobna obdelava vseh štirih točk vzela preveč prostora za namen tega članka, naj omenim le ocenjevalne elemente k prvi in delno k drugi od navedenih točk.

Pri ocenitvi delovnega mesta moramo tako upoštevati potrebno pripravljenost človeka za delovno nalogo, gospodarsko odgovornost, odgovornost za delo drugih, odgovornost za varnost drugih, živčni, umski in telesni napor, razmerja pri stikih z drugimi ljudmi in razmerja pri usmerjanju dela drugih. Pri ocenjevanju samega delavca pa naj praviloma upoštevamo neposredno učinkovitost, ustreznost in ustaljenost.

Pri določanju potrebnega časa za izpolnitev določene delovne naloge (časovne norme) moramo najprej temeljiti na teoretičnem tempu dela (določenem po REFA, MTM ali WF metodi), nato pa upoštevamo de-

javnike utrujanja, okolice, privajanja in motenj ter pridemo do zmanjšane tempa, od tega pridemo prek upoštevanja osebnih potreb, organizacijskih zastojev in enačenja z drugimi delavci do pričakovanega tempa (časovne norme).

Od tu do osebnega povračila za opravljeno delo pa je potreben še en korak, pri katerem upoštevamo zahtevnost dela, kompenzacijo starosti, kompenzacijo invalidnosti, neposredno učinkovitost, ustreznost, stimulacijo in konjunktornost nekega poklica.

Vračunani osebni dohodki, ki jih obravnavamo kot pričakovani strošek delovne sile, pa seveda ne pomenijo vseh sredstev za osebne dohodke. Njim se ob ugotovitvi poslovnega rezultata pridružijo še osebni dohodki iz dobička, pri čemer je razmerje med obema deloma odvisno tako od finančne politike kot od politike nagrajevanja v podjetju.

TEŽNJE NAČRTOVALCEV POSAMEZNIH POLITIK

Načrtovalec prve od omejenih politik, finančne politike, običajno teži k delnemu zadrževanju osebnih dohodkov iz dobička v eni izmed oblik obratnih sredstev (na žiro računu ali v terjatvah), saj s tem povečuje delež lastnih sredstev, za katere ne plačuje obresti, povečuje plačilno sposobnost podjetja in si med letom zagotavlja rezervo za morebiti še nezajete stroške.

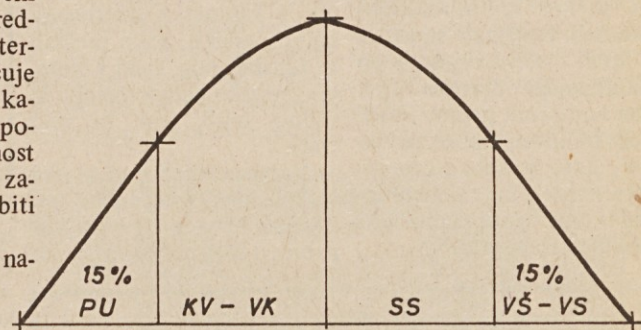
Načrtovalec politike na-

nja, da bomo bitko za višjo proizvodnost družbe izbojevali na osnovi komparativnih prednosti, kot so narodno bogastvo, komunikacijska lega in delovne navade. O sekundarnem pomenu teh prednosti govori tipični primer Japonske, ki je bila v konceptu svojega razvoja prisiljena postaviti na prvo mesto znanje oz. izkoristek kadrovskega potenciala v družbi.

Ob tem je treba pojasniti, da poznamo štiri stopnje izkoristka kadrovskega potenciala (polne zaposlenosti) v družbi:

- prvo ali najnižjo stopnjo dosežemo, če imamo doseženo polno številčno zaposlenost,
- druga stopnja je dosežena, če so ti ljudje tudi časovno polno izkoriščeni,
- tretja stopnja je dosežena, če smo v polnem času tudi pravilno izkoristili pridobljena znanja ljudi, in
- četrta ali najvišja stopnja je dosežena, če smo vse ljudi izobrazili do take mere, kot jim to dovoljujejo njihove naravne predispozicije ter če smo jih tako izobražene tudi polno in pravilno zaposlili.

Kot pripomoček k tej najvišji stopnji zaposlenosti

Slika: 2. Standardizirana normalna distribucija človeških sposobnosti z ozirom na stopnjo kvalifikacije oziroma strokovnosti, ki jo posamezniki lahko dosežejo po normalnih sposobnostih.

grajevanja, ki je le del kadrovske politike v podjetju, pa se mora pri tem načrtovanju zavedati, da so osebni dohodki kočljiv instrument, s katerim mora zadovoljevati:

- družbenopolitične in s tem tudi zgodovinske smerice glede izkoristka kadrovskega potenciala v družbi in
- organizacijske zahteve glede vpliva konkretnih motivacijskih razmerij na sestav razmerij v delovnem kolektivu.

Kar se tiče družbenopolitičnih smernic, se moramo otrestiti zastarelega pojmo-

nam lahko služi običajna porazdelitev sposobnosti med posameznike, ki jo lahko prikažemo v standardizirani normalni distribuciji (grafikon).

Iz slike 2 je torej razvidno, da mora namišljeni načrtovalec politike nagrajevanja v družbi kot celoti težiti k taki politiki nagrajevanja, da bo potencialnih 15 % ljudi v resnici stremelo in doseglo višjo oziroma visoko strokovno izobrazbo ter našlo ustrezno delovno mesto. Družba, ki tega ne dosega, prav gotovo ne zasluži odlične ocene iz kadrovske poli-

tike.

V Sloveniji smo imeli leta 1969 v skupini PU delavcev 48 % zaposlenih, v skupini KV in VK delavcev 32 %, v skupini srednjestrokovnih 12 % in v skupini višje in visokostrokovnih 8 % zaposlenih. Pri navajanju teh odstotkov je seveda upoštevana zahtevana stopnja izobrazbe, odstotki po dejanski izobrazbi so še poraznejši. Ko načrtovalec politike nagrajevanja določa vrednost posameznih elementov ocene delovnega mesta in delavca, bo s poudarkom na strokovnosti in odgovornost na delovnih mestih nedvomno povečal zanimanje delavcev za strokovno izpopolnjevanje. Načrtovalec, ki bo dal poudarek pogojem dela, ne bo uspel v isti smeri, prav tako pa pri njem verjetno ne bo posebnega zanimanja za izboljšanje pogojev dela.

Pri načrtovanju politike nagrajevanja nikakor ne smemo pozabiti na organizacijski vidik nagrajevanja, ki je najpomembnejši element motivacijskih razmerij v podjetju. Če povemo, da se srečujemo v organizaciji kot sestavi razmerij vsega s 5 temeljnimi vrstami razmerij (tehničnimi, kadrovskimi, koordinacijskimi, komunika-

cijskimi in motivacijskimi), je pomen motivacijskih razmerij že približno nakazan. Za konec lahko torej ugotovimo, da od delavca, ki se bo kljub dokaj visokim osebnim dohodkom čutil prikrajšanega v primerjavi z drugim delavcem, ne moremo pričakovati prave volje do dela. S tem, da smo ga nepravilno vrednotili v primerjavi z drugim, smo morda v precejšnji meri prizadeli njegov ugled, ki si ga je posameznik — razumljivo — tudi vgradil v svojo strukturo zasebnih ciljev.

SANITARIJE V HOTELIH IN LOKALIH POD DROBNOGLEDOM

Če se kritično ozremo na sanitarne naprave v javnih lokalih in poslopih, kot so samopostrežne restavracije, gostišča in tudi hoteli z veliko frekvenco, ne moremo biti preveč zadovoljni.

Ker niso vsi ljudje vajeni, da bi pustili prostor po uporabi sanitarnih naprav čist, imajo — kjer je taka služba sploh organizirana — zelo veliko zares neprijetnega in nehygieničnega dela. Kjer pa ta služba le za kratek čas odpove, se spremeni sanitarni prostor v najbolj neugleden in nehygieničen kot, kamor se človek obotavlja vstopiti. Problem obtežbe sanitarnih naprav nas vedno bolj tišči in iščemo rešitve, kot kateri zna in kot so razpoložljivi materiali. Računati na to, da bi učili neciviliziranega ali nekulturnega človeka uporabe sanitarnih naprav — tik pred samo uporabo, je jalovo. Zato so šole od osemletke naprej, kjer naj mimogrede uče tudi higijensko uporabo teh naprav.

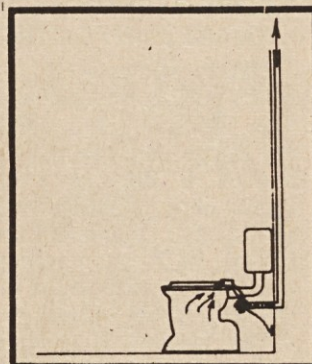
Kaj nas moti v teh prostorih?

Predvsem klima in nesnaga. O klimi v sanitarijah govoriti se zdi močno pretirano. In vendar moramo tudi o tem spregovoriti. V sanitarnih prostorih imamo opravka z vodo, mokrimi površinami in zato z vlažnim zrakom. To občutimo poleti močneje kot pozimi. Če so take sanitarije nameščene v kleti, so razmere posebno vpijoče. Tedaj so vse stene, tla in sanitarni predmeti tako vlažni, da se vse lepi.

Dostikrat ni označb, kje so sanitarije. V takih razmerah jih ni treba daleč iskati. Smrad po amonijaku nas gotovo pripelje mimo kuhinje v kabinet z internacionalno oznako, sliko moških in ženskih nog. Celó v hotelih z visoko kategorizacijo ni vedno tako, kot bi bilo treba.

Nesnaga okoli umivalnika v sanitarijah je normalna: zamazana brisača ali poln koš papirnatih krp. Pokvarjen ali

izključen zračni sušilnik rok je reden pojav. Koščki napol raztopljenega mila se valjajo neokusno po umivalniku ali na tleh. Če se pomaknemo v straniščno kabino, bomo gotovo disgustirani. Že pri vratih se sprašuješ, ali se boš mogel v prostoru obrniti. In vendar bi bil potreben dostikrat le za 10 do 15 cm daljši prostor, ki ga je arhitekt prihranil oz. zmečkal. Čisto normalno je, da kljuko za obleko nadomešča žebelj, ki

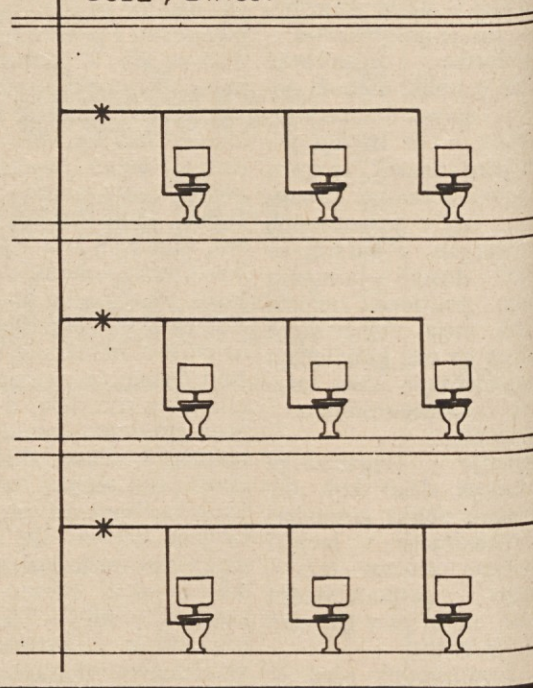
je zabiti v vrata in je ves majav. Omarici za papir manjka klopapir, ki pa ga je na tleh za školjko kot listja v kravjem hlevu.

Oglejmo si še desko. Ne, deske nimamo več, temveč imamo nekak plastičen pokrov, ki je navadno cel, vendar brez nosa ali prijema za dvig. Okvir pod pokrovom je tenak in se upogiba, dostikrat pa je že nalomljen. Šarnirji so redno polomljeni.

Kajti nekateri ljudje še vedno raje čepijo kot sedijo. Školjka je zanje gotovo neprimerna. Na steni visi stari in zanesljivi omnia-kotiček, ki se poleti poti kot težak. Ko pa hoče človek sprožiti vodo, vidi, da je polietilenska verižica odtrgana, ali pa jo — o, to je že napredno! — nadomešča zarjavljena železna žica v fantastični skrivljeni obliki. Naslednji naj ne vstopi v kabino, predno ne poteče 10 minut!

Vgraditi v javna stranišča

JAVNA STRANIŠČA ŠOLE, BIROJI

samo to, kar nudi najbližji trgovec, je slaba usluga investitorju. Na drugi strani pa je težko projektantu, ko imamo razmeroma ozek izbor funkcionalnih oblik. Zato je treba presoditi po obtežbi, ali zadostujejo domači izdelki ali pa se bo treba poslužiti uvoženih predmetov. Razlika med zamislijo projektanta in stvarnostjo je nedvomno velika. S sanitarijami se arhitekti v glavnem nimajo časa ukvarjati podrobno. Zato pade to na projektante instalacije. Hote ali nehoti morajo reševati težke probleme.

Štednja s svežo vodo je odvisna od onega, ki jo uporablja. Na Švedskem so začeli zbirati sivo odplako (vse razen WC). Jo čistijo biološko in še enkrat porabijo za WC, pranje avtomobilov, zalivanje vrtov in slično.

Izpuščanje bidejev v sanitarnih prostorih razumem iz varčevalnih ozirov, vendar naj bo rezerviran vsaj prostor!

Do danes smo prezračevali gravitacijsko, v boljših hotelih tudi s prisilnim odzračevanjem. Prvo poleti popolnoma odpove; prostori so zatohli in vlažni. Prisilno odzračevanje je poleti enako slabo. Z dovodom svežega zraka v hladne in vlažne prostore se poveča relativna vlaga preko dopustne mere. Pozimi pa se neredko zgodi, da ekonom štedi z elektriko in ventilator izključi. Tako postane instalacija balast, ker je draga ne samo kot

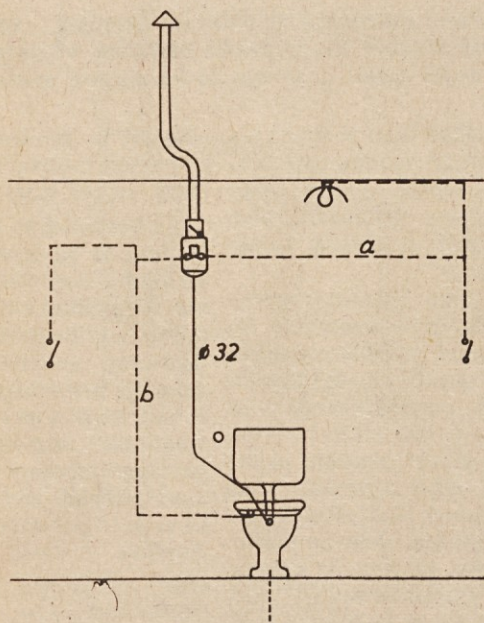
investicija, ampak tudi vzdrževanju.

Že nekako 10 let izvajajo v inozemstvu ventilacije s pomočjo školk, ki odsesavajo neposredno iz školjke po starem principu: odsesovanje je treba pokvarjeni zrak odstraniti iz prostora, kjer nastaja. Ta princip izvajajo tako, da priključijo svojo odsesalno cev na splakovalno.

Ventilator je lahko vgrajen k vsaki školjki posebej ali pa postavimo skupnega ventilatorja na vrhu strehe. Avtomatika za posamezno školjko je zelo enostavna: prižgeš luč, se ventila vklopi, ko ugasneš, se vklopi. Centralna naprava glede vzdrževanja in nadzora znato ugodnejša rešitev. Avtomatika je vezana s celico na vse celice, ki so priključene na odsesalno napravo. Tako preneha delovati, ko ugasne signalna luč v vse celicah. Se bolj sodobni priključijo avtomati s časovno zakasnitvijo. Tako releji sami izklopijo ventilator po določeni dobi nem časa, ko deska ni več obtežena. Prednost take naprave je ne samo popoln odstranitev smrada, ampak tudi ceneno obratovanje. V letnih mesecih se tako močno omeji prezračevanje, pravzaprav le vlaži sanitarni prostore in je s predlagano rešitvijo nepotrebno.

V prostorih, kjer so postavljeni pisoarji, je ventilacija cijo najtežje zadovoljivo urejati. Predvsem gre za to, kako zmanjšati mokre ploščke pisoarjev in pisoarnice.

POSAMEZNO ODSESAVANJE

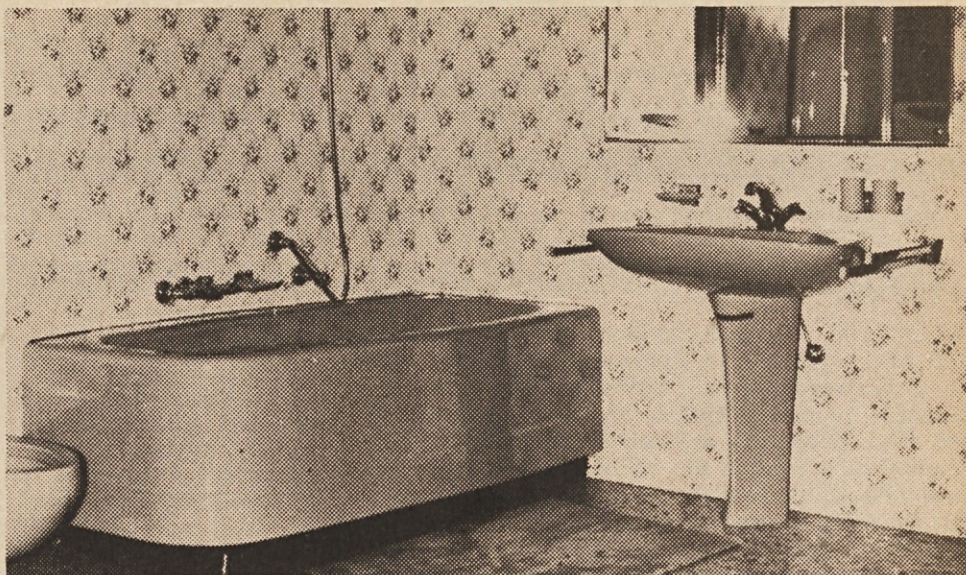
nen, ne da bi s tem poslabšali kvaliteto zraka.

Čemu služi pravzaprav voda, s katero spiramo pisoarne površine? Gre le za vzdrževanje urina, ki vsebuje poleg amonijaka še razne belaline in druge organske snovi. Če se le-ta osuši, se belavine razpadajo in razvijajo močan smrad. Preprečiti je mogoče osušitev. Poznamo dve možnosti: s spiranjem kontinuirno in elektronsko krmiljeno ter uporabo tzv. posebno impregnirane ploskve in sifon, ki ga poznajo v sanitariji. Poseben premaz povzroči, da se urin ne razleti na omoči površine, temveč se zbere pod plastjo olja, prešasan z dezodoranti, kar zagotavlja prijetno preprečuje razvijanje širjenje smrada. Kontinuirano splakovanje je go-

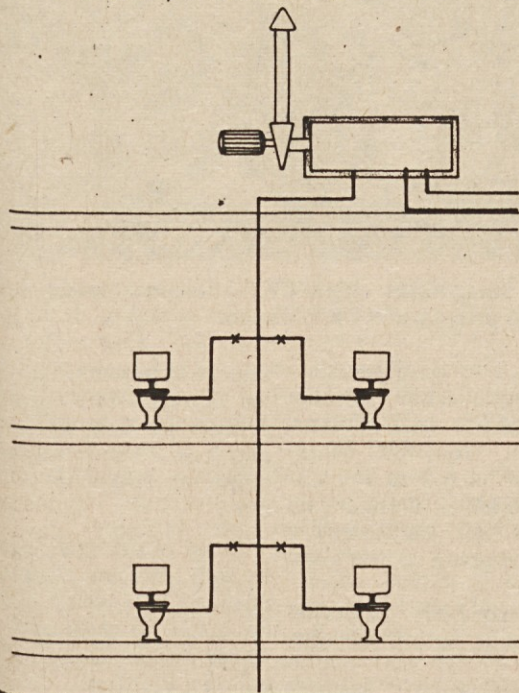
stvi, ker se v sili ali tudi iz nevednosti poslužijo skrajnega sredstva štednje, da enostavno zapro splakovanje pisoarjev.

Če so tla v sanitarijah suha, je to prava izjema. Skrbeti je za čiščenje cele ploskve in posebno še okoli pisoarnih sten. Pravilno je, da so tla en meter pred steno nagnjena 1:50 v žleb ob zidu (stopnice, ki jih zgradijo po sili, niso higienske). Žleb je treba speljati v mrežo z globokim sifonom. Še bolje pa je, da je vanj speljan umivalnik. Naj se ne pozabi namestiti iztočnega ventila $3/4$, in sicer 0,1 m visoko za priključek gumijaste cevi, tako da se odteka v žleb.

Predelne stene stranišč morajo biti v javnih lokalih dvignjene od tal, da je mo-

HOTELI, STANOVANJA

goče vse spirati. Izvedba tal je sicer stvar arhitekta. Važno pa je za instalaterja, da je talna keramika take vrste, ki ne vsrkava vode in da so stiki tesnjeni s posebnimi trajnimi kiti, sicer se bo pojavil čez leta madež vlage na stropu spodnjega prostora, ko začne instalacija puščati. Sifonska mreža naj bo iz litega železa, vendar iz sanitarnih razlogov emajlirana ali iz bron.

Čistilna mulda je element, ki ga zelo redko uporabljajo, ležati mora za WC-školjkami, da se spere tla s curkom vode. Stanje umivalnikov in stranišnih školjk kaže na vestnost pri vzdrževanju sanitarij. Higijenski imperativ je umivati se po uporabi sanitarnih naprav. Vprašanje

pa je, ali je to pri dosedanjih ureditvah sploh uspešno? Kje se lahko inficiraš? Kjer se česar koli dotakneš: WC-deske, držaja na veržici, kljuke itd. S takšnimi rokami – recimo inficiranimi, odpreš pipo, si potem namiliš roke in nato zopet primeš isti držaj ventila, ki si ga ravno kar okužil. Kakor koli se zdi vzvišenim ta analiza smešna, je realna in potrebna. Tako so v času epidemije otroške paralize prišli do prakse, da je moral vsak otrok pred vstopom v razred pomočiti roke v posodo, v kateri se je nahajal dezinfekcijska tekočina.

Če se hočemo ravnati po higienskih principih, moramo izločiti ponovo okužitev kljuk in držajev ventilov. Mogoče je rešiti ta problem z neprestanim točenjem vode pri umivalniku (kar je absurd) ali z odpiranjem z nožnim sprožilcem (hidravlični prenos) ali pa z elektronskim sprožilcem ventila za dovod vode k umivalniku.

Taka je dosledna rešitev, vse drugo je usluga navadi, da si opereš roke po uporabi sanitarij, ki pa ne predstavlja sanirane blokade infekcijskim boleznim prebavil. To je realnost, drugo je površnost ali samo navada brez resnične vrednosti.

Sušenje rok z električnim grelcem zraka je v principu ustrezen rešitev, boljša kot z brisačami, vendar bi se sprožitev ventilatorja morala izvesti s prekinitvijo žarka, sicer se aparat prehitro pokvari.

Uporabo normalnih kadi zadnje čase v hotelih in gostiščih opuščajo in jih zamenjujejo s pršnimi. Imamo emajlirane kadice, ki niso ravno poceni. V boljših ho-

telih (na Švedskem) napravijo tla v sanitarijah tako, da pred umivalnikom tlakujejo s porcelanastimi ploščicami. V istem nivoju pa se začne vodotesna, proti sifonu nagnjena in s plastiko prevlečena tla. Tako je odpadel talni sifon pred bidejem, umivalnikom in kadico. Pršni prostor je ločen z zaveso.

Ozračevanje sob in sanitarij je prisilno, združeno tako, da vstopa zrak v spalnico, odhaja pa skozi mrežo v sanitarije in nato v centralno omrežje v ventilator. Kaže, da je ta rešitev cenejša in še ustrežnejša od tovrstnih primerov pri nas. Higijensko je taka rešitev vsekakor boljša, ker nima prostor več

toliko kotov, kjer bi se mogla nabirati nesnaga.

Redkokje je poskrbljeno v sanitarijah za odlaganje obleke ali perila. Kaj bi zares pomenilo tolikšno podražitev vgraditi na vrata eno ali dve krepki kljuki, kamor odložiš perilo pred kopanjem?

Instalacije so se stavljene iz samih drobnih rešitev, ki mora vsaka za sebe ustrezati nalogi. Ta pa se spreminja od primera do primera glede na obtežbo, namene in človeka, ki jo bo uporabljal. Zato se pri vodovodno-sanitarnih instalacijah ne pride daleč z znanjem visoke matematike itd., če ne poznaš naloge, navad človeka in materiala.

ING. DUŠAN GREGORKA

OB DNEVU MLADOSTI SMO TRADICIONALNO PRAZNOVALI TUDI

Dan vajencev IMP

Odbor za gospodarjenje je na svoji majski seji odobril sredstva za proslavo 25. maja — dneva mladosti in dneva vajencev. Organizatorji so predvideli, da bo osrednja proslava pred spomenikom na Urhu.

Že ob 6. uri so se začeli zbirati vajenci na Dolenjski cesti pri Karlovškem mostu v Ljubljani. Skupina je bila vedno večja; prišlo jih je že kakih 200, fantje pa so še vedno prihajali. Razdelili so se po skupinah, in sicer po

organizacije tov. Ribič in predstavnik sindikalne organizacije tov. Ciuha. Proslave so se udeležili predstavniki vseh obratov podjetja.

Vreme je bilo lepo, vendar ne prevroče, tako da je proslavo le še popestrilo. Pri-

rišču te šole so se vajenci okrepčali. Za okusno malico je bilo že vnaprej poskrbljeno.

Športno igrišče ob šoli je bilo pripravljeno. Na njem se je razvilo tradicionalno srečanje v malem nogometu med obrati IMP. Tekmovalne ekipe posameznih obratov so se z vso vnemo spoprijele in borile za prvo mesto. Gledalcem, udeležencem proslave dneva mladosti, se je pridružilo tudi večje število gledalcev iz Sostra in otrok iz šole Sostro, ki so vneto navijali in bodrili najboljše. Tekmovalci so se borili res nadvse prizadevno. Igra v nogometu, ki smo jo videli, je bila res na višini. V končni razvrstitvi so ekipe zasedle naslednja mesta:

— 1. mesto: CKV-Ljubljana

— 2. mesto: CKV-Maribor

— 3. mesto: Tovarna regulacijskih naprav. — Trata Prehodni pokal je osvojila ekipa CKV Ljubljana.

Navdušenju ni bilo konca!

Športno srečanje v malem nogometu je vodil tov. Anton Lah, ki je kot športni referent predal tudi prehodni pokal najboljši ekipi.

Kakor srečanje ekip obratov v malem nogometu, tako je bilo tudi srečanje najboljših šahistov obratov v počastitev dneva mladosti. V

Zgoraj zmagovalna ekipa CKV-Ljubljana, spodaj drugo uvrščeni predstavniki CKV-Maribor

Napet trenutek s tekme za prvo mesto

obratih. Vodje splošnih služb obratov so prekontrolirali prisotnost. Ugotovljeno je bilo, da je zadovoljiva, saj je bilo navzočih kar 96 % vseh vajencev. Vse tiste, ki so sodelovali v programu proslave ali pa so pomagali pri organizaciji, smo prepepeljali v Sostro s kombiji in osebnimi avtomobili. Vsi ostali vajenci, razen vajencev obrata Maribor, pa so spontano krenili prek Golovca — po poteh okupirane Ljubljane — do spomenika na Urhu. Pohoda po poteh okupirane Ljubljane so se udeležili sekretarji obratov na čelu s tov. Francem Lopatičem. Vajence obrata Maribor je pripeljal sekretar obrata z avtobusom iz Maribora direktno pred muzej na Urhu.

Okrog 10. ure se je zbrala pred spomenikom na Urhu skupina približno 300 vajencev našega podjetja. Tu je bila osrednja proslava dneva mladosti. Zbranim so na proslavi govorili vodja kadrovskega oddelka tov. Lopatič, predsednik mladinske

sotni so govornike pazljivo poslušali. Ob spomeniku so napravili tudi več posnetkov vajencev, skupaj s predstavniki podjetja.

Po zaključku proslave se je celotna skupina napotila proti šoli v Sostrem. Na dvo-

ta namen so igrali predstavniki posameznih obratov simultanko s tov. Alojzom Zalarjem. Rezultat simultanke je bil 6:2 za tov. Zalarja. Poudariti moramo, da so bila tudi tekmovanja v šahu odigrana z vso resnostjo.

Po razglasitvi rezultatov tekmovanja so bili najboljši

vajenci iz posameznih obratov nagajeni za svoja prizadevanja na delu in v šoli. Prejeli so denarne nagrade v višini od 300.— do 400.— din.

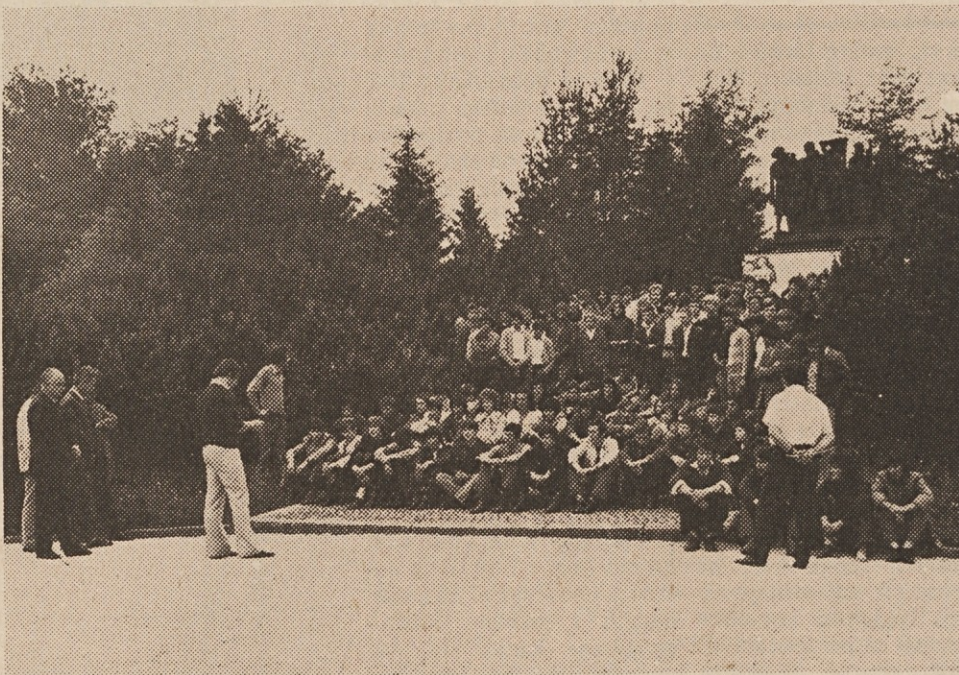
Drugi obrok malice je bil še bolj zaželen. Osvežilni pijač ni bilo nikoli dovolj. Po malici so se skupine vajencev pričele pripravljati na odhod v Ljubljano.

Enodneвно srečanje naših vajencev je bilo poleg proslave dneva vajencev in dneva mladosti namenjeno še boljšemu medsebojnemu spoznavanju ter utrjevanju novih prijateljskih odnosov med vajenci raznih strok našega podjetja, pa tudi njihovu sproščenemu pogovoru z vodilnimi delavci in drugimi predstavniki, ki so se srečanja na Urhu udeležili.

Službena vozila so pričela odvažati vajence do prvih avtobusnih postaj za mesto.

Okoli 14. ure se je živahnost na dvorišču osnovne šole v Sostrem umirila. Vajenci so se vračali zadovoljni novim nalogam nasproti.

FRANC LOPATIC

Uspel nastop naše šahovske ekipe na festivalu »Dneva mladosti« v Poreču

Šahovska zveza Jugoslavije je v dneh od 19. do 24. maja 1973 organizirala v Poreču tradicionalno tekmovanje 4-članskih ekip za pokal maršala Tita. Tekmovanja se je udeležilo vsega 178 ekip, ki so bile razporejene v 9 skupin, odvisno od kategorij, torej od šahovske moči svojih članov.

Sindikalni odbor podjetja je ob razumevanju obratov poslal na pot tudi ekipo našega podjetja v postavi:

- Miran Mihelčič
- Venčeslav Mišček,
- Martin Škof
- Franc Dolničar (kapetan ekipe)
- Alojz Zalar

Ekipo je bila na osnovi prej navedenega kriterija razporejena v IX. skupino, v kateri je nastopalo 21 ekip šahovskih klubov in podjetij iz Jugoslavije in inozemstva.

Tekmovanje je teklo po švicarskem sistemu, kar pomeni, da se — razen v I. kolu — med seboj srečujejo ekipe z enakim ali približno enakim številom točk. Tak način tekmovanja nekoliko izkrivlja pravo vrednost ekip v sredini lestvice, medtem ko je nekaj prvih in nekaj zadnjih ekip običajno — kljub vsega petim tekmovalnim kolum — pravilno razvrščeno.

Ekipo IMP se je v prvem kolu srečala z ekipo podjetja Teleoptik iz Beograda, dvoboj sam pa se je ob 2 zmagah IMP na prvih dveh deskah in 2 porazih IMP na zadnjih dveh deskah končal neodločeno 2:2.

Žreb nam je v drugem kolu naklonil za nasprotnika ekipo Polizei IV z Dunaja, ki so jo šahisti našega podjetja ob enem remiju na prvi deski premagali kar s 3 1/2 :

Ta visoka zmaga nas je na tekmovalni lestvici dvignila na delitev 4. in 5. mesta skupaj z ekipo Jugoslovanskega rečnega brodarstva iz Beograda, žreb pa nam je za nasprotnika določil močno ekipo podjetja „Boris Kidrič“ iz Kidričevega, uvrščeno po 2. kolu na 3. mesto skupaj 6 točkami. V ekipi „Boris Kidrič“ so v resnici igrali nekateri najboljši šahisti mesta Ptuj, zato je rezult

zultat 2 1/2 : 1 1/2 za našo ekipo prav gotovo najlepši uspeh v zadnjih letih. Iz tega dvoboja objavljamo potek partije Mišček (IMP) — Majcenovič (Boris Kidrič), ki se je končala z zmago našega igralca.

Ponovni uspeh je našo ekipo dvignil na 4. mesto lestvice, žreb pa nam je za nasprotnika določil takrat drugouvrščeno ekipo šahovskega kluba Borovnice. Vođeča ekipa Železara iz Skopja pa se je v tem, četrtem kolu pomerila z ekipo Jugoslovenskega rečnega brodarstva (JRB). Obe favorizirani ekipo sta zmagali: Železara proti JRB s 3,5:0,5, Borovnica pa proti IMP s 3:1. Naši so se zagrizeno borili — dve partiji sta bili po 5 urah igranja prekinjeni, vendar kaj več od presenetljive zmage Mihelčiča nad Ljajičem na prvi deski niso dosegli. Tudi potek te partije objavljamo v nadaljevanju.

Kljub porazu si je naša ekipa po tem kolu delila 5.—8. mesto, žreb pa ji je v zadnjem kolu določil za nasprotnika ekipo podjetja Napred iz Beograda. Naši igralci so v tem kolu nedvomno nekoliko zatajili, saj so vsega treh remijih izgubili dvoboj z 1,5:2,5, namesto da bi zabeležili zanesljivo zmago s 3:1. Ta poraz jih je rotisnil na 7. mesto, zmaga s 3:1 pa bi jim ob enakem številu točk z dvema drugima ekipama po Buchholzovem sistemu zagotovila celo 4. mesto.

Končni vrstni red ekip: 1. Borovnica pri Ljubljani — 15 točk, 2. Železara, Skopje — 14,5, 3. Boris Kidrič, Kidričevo — 12,5, 4.—5. Teleoptik, Beograd in Železničar, Helsinki — 12, 6. Napred, Beograd — 11,5, 7. IMP, Ljubljana — 10,5, 8.—9. JRB, Beograd in FAP, Priboj — 10, 10.—11. IMI,

Indija in Varda, Lačarak — 9,5, 12.—15. Društvo invalida, Stara Pazova; Polet, Novi Karlovci; Welser SK, Wels in Neimar, Beograd — 9, 16.—19. Ljubljanska banka, Ljubljana; Polizei IV, Dunaj; ASKO — FINKENSTEIN, Beljak in Ložionica, Pančevo — 8,5, 20. Erlangen II, Erlangen — 8, 21. Napredak, Stara Pazova — 7,5.

Kratek sprehod po končni lestvici nam pove, da se je moštvo IMP srečalo kar s 4 ekipami izmed prvih šestih in v dvobojih z njimi podleglo skupaj le s 7:9. Posamezniki so igrali takole: Mihelčič 4 točke od 5 možnih, Mišček 2 (4), Škof 2 (4), Dolničar 1,5 (3) in Za-

lar 1 (4). Ob izredno lepem dosežku Mihelčiča (premagal je najboljšega igralca Borovnice, „Boris Kidrič“ in Teleoptika ter dvakrat remiziral) moramo pripomniti, da so ostali delno zatajili, zlasti zaradi slabega poznavanja otvoritev. Prav je, da poskusijo to pomanjkljivost do ŠIG 1973 odpraviti, saj le v tem primeru lahko upamo na ustrezen uspeh.

Mišček (beli) — Majcenovič (črni) — Francoska obramba:

1. e4, e6, 2. d4, d5, Sd2, Sf6, 4. e5, Sd7, 5. Ld3, c5, 6. c3, Sc6, 7. Se2, Dc7, 8. f4, Sb6, 9.0-0, Ld7, 10. Sf3, f6, 11. Le3, cxd4, 12. cxd4, 0-0-0 13. Tfc1, Kb8, 14. a3,

Tc8, 15. b4, Dd8, 16. Db3, Le7, 17. Sd2, f5 18. Lb5, Sxe5 19. Lxd7, Sexd7 20. a4, Sf6, 21. a5, Txc1 22. Txc1, Sbd7 23. Sf3, Se4, 24. Se5, Tf8 25. a6, Sb6 26. axb7, De8 27. Da2, Kxb7 28. Sc6, Sc8 29. b5, Ld8 30. Da6+, Kc7 31. Sb8+ in črni se je vdal.

Mihelčič (beli — Ljajič (črni) — Obramba dveh konjev: 1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Lc4, Sf6 4. Sg5, d5 5. exd5, Sa5 6. Lb5+, c6 7. dxc6, bxc6 8. Le2, h6 9. Sf3, e4, 10. Se5, Dd4? (tu je Ljajič zavil s teoretične poti, ki priporoča 10..., Ld6 11. f4, exf3 12. Sxf3, Dc7 13. 0-0, 0-0 14. d4, c5 15. Sc3, a6 16. Kh1, Lb7 17. Le3, Tad8 z izenačeno igro, kot je bilo igrano v partiji Spaski — Geller, Goeteborg 1955) 11.f4!, Lc5, 12. Tf1, Ld6 13. c3, Dd5 14. b4?!, Lxe5 15. fxe5, Dxe5 16. bxa5, Dxb2? (boljše bi bilo 16..., 0-0) 17. La3! (preprečuje rokado in drži črnega kralja v centru), Dg3+ 18. Tf2, e3 19. dxe3, Se4 20. Da4!, Dxf2 + 21. Kd1, Dg1+ 22. Kc2, Dxc2 23. Dxc6+, Kd8 24. Sd2! Tb8 25. Dxe4, Dxe4+ 26. Sxe4, Lf5 27. Td1+, Kc7 28. Td4, Tbd8 29. Tc4+, Kd7 30. Ld3, Ke6 31. Tc6+, Kd7 32. Ta6, Kc7 33. Txa7, Kc6 34. Ta6+, Kc7 35. Sd6, Lxd3+ 36. Kxd3, Ta8 37. Sb5+, Kd7 38. Td6+ Kc8 39. Lb4? (bolje bi bilo 39. a6 z grožnjo a7, a8) Td8 40. Ke4, Txd 41. Sxd6+, Kd7 42. Sxf7, h5 43. Sg5, g6 44. Kf4, Ta6 45. Se4, Kc6 46. c4, Ta8 47. Sf6, Th8 48. Kg3, g5 49. e4, h4+ 50. Kh3, Tb8 51. a3, Td8 52. Sd5, Te8 53. Le7, Tg8 54. Se3, Te8 55. Sf5, Ta8 56. Lxg5, Txa5 57. Kxh4, Kc5 58. Le7+, Kxc4 59. Kg5, Ke3 60. Kf4, Ta4 61. Lb4, Kc4 62. Se3+, Kb5 63. e5, Kc6 64. Kf5, Kd7 65. Sc4, Ta6 66. Sd6, Ta8 67. e6+, Ke7 68. Sf7+, Ke8 69. Kf6, Ta6, 70. Sd6+, Txd6 71. Lxd6, Kd8 72. a4 in črni se je vdal.

M. M.

XXIII.
športne igre
gradbenih delavcev
slovenije

Ljubljana
moše
kodeljevo
31. VIII — 2. IX. 1973

Kakor že vrsto let, bomo tudi letos sodelovali na športnih igrah gradbenih delavcev Slovenije, ki bodo spet v športnem parku Kodeljevo pod pokroviteljstvom SGP Grosuplje.

RAZPORED TEKMOVANJA:

Na podlagi prijav in opravljenega žrebanja bo Organizacijski komitee XXIII. ŠIG-73 izdelal dokončni razpored tekmovanja v vseh panogah in za vse ekipe z organizacijskim urnikom kot sledi:

— PETEK 31. avgusta 1973: začetek tekmovanja ob 13. uri.

— SOBOTA, 1. septembra 1973: svečani otvoritveni ceremonijal ob 8. uri ter nadaljevanje tekmovanja ob 9. uri.

— NEDELJA, 2. septembra 1973: nadaljevanje finalnih tekmovanj ob 8. uri ter zaključni ceremonijal s proglasitvijo rezultatov predvidoma ob 12. uri.

Naše ekipe, ki smo jih prijavili za ŠIG, bodo tudi letos pripravljali in vodili renomirani in izkušeni tekmovalci ter organizatorji, in sicer:

- mali nogomet: Boris Strmnski
- odbojka moški: ing. Jože Naglič
- odbojka ženske: Helena Križaj, ing. Slavko Štrucelj,
- namizni tenis ženske in moški: Franc Žakelj
- streljanje ženske in moški: Franc Bolta
- balinanje: Jože Šubic
- kegljanje ženske in moški: Anton Lah in Franc Vidrajz
- šah: Franc Dolničar

Vse člane kolektiva, ki želijo sodelovati v navedenih športnih panogah, naprošamo, da se prijavijo omenjenim vodjem in se z njimi dogovorijo o poteku priprave.

Se posebej naprošamo vse tiste, ki bi s svojim znanjem in sposobnostjo lahko doprinesli k boljšemu uspehu ekip in podjetja kot celote, naj svojega sodelovanja ne odrečejo.

SINDIKALNI ODBOR PODJETJA

SOLIDARNI PRI REŠEVANJU STANOVANJSKIH PROBLEMOM V PODJETJU!

Z akcijskim programom organizacije ZK v podjetju — v njegovem izvajanju sodelujejo tudi vse druge politične organizacije in samoupravni organi — je bila sprejeta obveza, da se na področju stanovanjske politike v podjetju angažiramo za čimbolj smotno uporabo namenskih sredstev. Poudarek je bil dan predvsem reševanju stanovanjskega vprašanja tistih članov kolektiva, ki iz lastnih sredstev ne morejo prispevati za rešitev svojega stanovanjskega problema.

Preusmeriti je bilo treba dosedanje prakso trošenja sredstev v pretežni obliki kreditiranja individualne gradnje in nakupa lastniških stanovanj v gradnjo oz. nakup družbenih stanovanj. Na osnovi takega koncepta je bilo nujno izdelati nov pravilnik, kar je opravila posebna, od CDS imenovana komisija, ki pa je hkrati in skupno s komisijami za družbeni standard in stanovanjske zadeve začela široko akcijo za združevanje sredstev za gradnjo družbenih stanovanj.

Prav na področju stanovanjske politike vidimo tako na nivoju podjetja prvi primer dogovarjanja in sporazumevanja med TOZD!

S to solidarnostno akcijo združevanja sredstev imamo namen rešiti najnujnejše stanovanjske probleme socialno šibkejših stoječih članov kolektiva. Smatramo, da je akcija uspela kljub začetnim težavam zaradi velikih potreb po sredstvih v posameznih TOZD, in sicer prav zaradi poudarka, ki smo ga dali solidarnosti. Smo torej tik pred podpisom prvega samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev.

Samoupravni sporazum, katerega je potrdila že večina obratnih delavskih svetov in določila tudi podpisnike sporazuma, predvideva združevanje 80 % predvidenega dela sredstev iz stanovanjskega prispevka, ki ostane posameznim TOZD v letih 1973 in 1974. Znesek za združitev vseh TOZD v podjetju predstavlja približno 5,966.352 — din, kar naj bi

zadostovalo za rešitev najnujnejših primerov. Pri tem pa je potrebno poudariti, da se tistim obratom, ki bodo svoja sredstva v letu 1973 vezali pri banki in s tem pridobili podjetju pravico do kredita, pravzaprav zmanjša neposredna obveza glede višine prispevka v ta solidarnostni sklad. To pa je istočasno tudi nagrada za njihovo takojšnjo pomoč pri tej solidarnostni akciji. Posamezne TOZD pa so iz naslova danih sredstev nosilke vseh ustreznih pravic in obveznosti.

Združena sredstva v letu 1973 v znesku 2,430.000.— din bomo namensko vezali pri Ljubljanski banki za dobo 10 let in si s tem pridobili po 10 mesecih pravico do črpanja kredita v znesku din 4,252.500.—. Če pa k tej vsoti prištejemo še razpoložljiva sredstva iz kredita, vezana v letu 1972 v znesku 1,606.500.— din, bomo imeli na razpolago za nakup družbenih stanovanj skupaj približno 5,859.000.— din. S temi sredstvi nameravamo rešiti stanovanjsko vprašanje najnujnejšim prosiščem.

Komisija za družbeni standard in stanovanjske zadeve je prejela od obratnih komisij 24 vlog, ki so bile ocenjene po kriterijih pravilnika. Naloga komisije bo vskladiti kriterije obratnih komisij, pregledati upravičenost prosišcev do dodelitve družbenega stanovanja brez lastne udeležbe ter sestaviti prioriteto listo upravičencev.

Zaradi racionalnega gospodarjenja in vzdrževanja družbenih stanovanj zastopa

komisija stališče, da bi na področju Ljubljane, kjer je pretežna večina prosišcev, zgradili oz. odkupili ustrezno stanovanjsko zgradbo — blok, za prosišce zunaj Ljubljane pa kupili ustrezna stanovanja.

Menimo, da smo letos napravili komaj prvi korak v reševanju potreb z družbenimi stanovanji. V bodoče bo potrebno izdvojiti v ta namen še več sredstev tudi iz dohodka. Člane kolektiva, ki so brez stanovanj, to pa so predvsem mlajše in novo ustvarjene družine, bo treba usmerjati tudi na varčevanje in jim ob lastni udeležbi zagotoviti družbena stanovanja.

Tega perečega vprašanja pa prav gotovo ne bomo še tako kmalu spravili z dnevnega reda, če ne bo več poslušna vseh, ki so za to odgovorni in če se pri tem ne bo angažirala celotna družba. Vse preveč je govorjenja o stanovanjih za delavce, premakne se pa nikamor.

Pričakujemo, da bodo na novo formirane samoupravne stanovanjske skupnosti le zaživele in napravile več reda na področju stanovanjske politike.

ANTON KRIŽAN

V zvezi s sklepom, sprejetim na drugi izredni seji Centralne komisije za delovna razmerja, štipendije in strokovno izobraževanje z dne 11. 6. 1973 in na podlagi potreb posameznih obratov

RAZPISUJEMO

za šolsko leto 1973/74 naslednje

ŠTIPENDIJE:

- 7 na Ekonomski fakulteti
- 4 na Strojni fakulteti
- 2 na Elektro fakulteti
- 1 na Metalurški fakulteti
- 1 na Višji tehnični šoli
- 2 na Ekonomski srednji šoli
- 10 na Tehniški srednji šoli za strojno stroko
- 5 na Tehniški srednji šoli za jaki tok
- 1 na Tehniški srednji šoli za šibki tok
- 1 na Tehniški srednji metalurški šoli

Kandidati za dodelitev štipendije morajo razen prošnje predložiti še naslednja dokazila:

- potrdilo o vpisu na šolo oz. fakulteto z navedbo letnika oz. semestra
- zadnje šolsko spričevalo oz. potrdilo o uspešno opravljenih izpitih v zadnjem letniku
- potrdilo o premoženjskem stanju in navedbo števila družinskih članov

Pri izbiri štipendistov bodo imeli prednost študenti višjih letnikov ter tisti z boljšimi uspehi.

Prošnje s potrebnimi dokazili sprejema kadrovski oddelek podjetja v Ljubljani, Titova 37/III do 15. julija 1973.